

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 6.10.2010 г.
COM(2010) 546 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Водеща инициатива на стратегията „Европа 2020“
Съюз за иновации**

SEC(2010) 1161

Резюме

Във времена на ограничения на обществения бюджет, сериозни демографски промени и разрастваща се световна конкуренция, конкурентоспособността на Европа, нашият капацитет за създаване на милиони нови работни места, които да заменят загубените в кризата работни места, и като цяло бъдещият ни стандарт на живот зависи от способността ни да внедряваме иновации в продуктите, услугите, бизнеса и социалните процеси и модели. Ето защо иновациите са залегнали в основата на стратегията „Европа 2020“. Иновациите също така са най-доброто средство, с което разполагаме за успешното справяне с основни предизвикателства, пред които е изправено нашето общество, като измененията в климата, изчерпването на енергията и ресурсите, здравеопазването и застаряването, чието решаване става все по-неотложно с всеки изминал ден.

На Европа не ѝ липсва потенциал. Разполагаме с водещи на световната сцена научни работници, предприемачи и компании, както и с уникални предимства по отношение на ценностите, традициите, творческия ни заряд и многообразието. Постигнали сме огромен напредък в създаването на най-големия вътрешен пазар в света. Европейските предприятия и гражданското общество активно се ангажират с проблемите на нововъзникващите и развиващите се икономики по света. Редица иновации, променили света, имат своите корени в Европа. И все пак ние можем — и трябва — да постигнем още повече. В една бързопроменяща се световна икономика ние трябва да разчитаме на предимствата си и да преодоляваме решително своите слабости:

- Недостатъчно инвестиране в знанията. Други страни, като САЩ и Япония, ни водят по отношение на направените инвестиции, а Китай ни настига с бързи темпове.
- Незадоволителни рамкови условия, като се започне от лошият достъп до финансиране и високите разходи за ПИС и се стигне до мудното въвеждане на стандарти и неефикасното използване на възможностите на обществените поръчки. Това е сериозен недостатък, при условие че компаниите могат да избират да инвестират и провеждат научноизследователска дейност в много други части на света.
- Прекалено голямо разпокъсване и скъпоструващо дублиране. Трябва да разходваме средствата си по по-ефикасен начин и да натрупаме необходимата критична маса.

Може би най-голямото предизвикателство пред ЕС и неговите държави-членки е да възприемат много по-стратегически подход по отношение на иновациите. Подход, при който иновациите са главна цел на политиката, при който ние възприемаме средно- до дългосрочна перспектива, при който всички инструменти, мерки и средства, с които разполага политиката, са разработени така, че да допринесат към иновациите, при който политиките на ЕС и националните/регионалните политики са синхронизирани и взаимноподсилващи се и — не на последно място — при който стратегическата програма се определя на най-високо политическо ниво, оттам се наблюдава напредъкът по нея и се разрешават проблемите със забавянията.

Със Съюза за иновации се създава този смел, интегриран и стратегически подход, който използва и усилва предимствата ни по нов и продуктивен начин, като така се поддържа икономическата основа, върху която се крепи качеството ни на живот и социалният ни модел, докато населението ни продължава да застарява. Ако продължим

да вършим работата си по обичайния начин, постепенно ще загубим конкурентните си предимства и ще се примирим с неизбежния упадък на Европа.

И по-конкретно, за да проработи инициативата „Съюз за иновации“, е необходимо да направим следното:

- 1. Във времена на финансови затруднения ЕС и неговите държави-членки трябва продължат да инвестират в образованието, научноизследователската и развойната дейност, иновациите и ИКТ. Където е възможно, подобни инвестиции следва не само да бъдат защитени от бюджетни съкращения, но и да бъдат увеличени.**
- 2. Това трябва да върви ръка за ръка с реформите, за да се постигне висока стойност спрямо вложените средства и да се разреши проблемът с разпокъсането. Европейските и националните системи в областта на научноизследователската и развойната дейност трябва да бъдат по-добре свързани една с друга, а работата им — подобрена.**
- 3. Нашите образователни системи на всички нива се нуждаят от модернизация. Отличното качество повече от всякога трябва да се превърне във водещ принцип. Трябват ни повече университети от световна величина, трябва да повишим нивото на квалификация и да привлечем водещи таланти от чужбина.**
- 4. Научните работници и новаторите трябва да могат да работят и да си сътрудничат в ЕС така, сякаш го правят в границите на една страна. Европейското изследователско пространство трябва да бъде завършено до четири години, като въведе рамките за наистина свободно движение на знания.**
- 5. С подкрепата на Европейската инвестиционна банка достъпът до програмите на ЕС трябва да бъде опростен, а ефектът, който те имат върху разпределянето на средствата от инвестициите от частния сектор — подсилен. Ролята на Европейския съвет за научни изследвания трябва да бъде засилена. Приносът на рамковата програма за подкрепата на бързоразвиващите се МСП трябва да бъде увеличен. Европейският фонд за регионално развитие трябва да бъде използван в пълна степен, за да се развие капацитетът за научноизследователска и развойна дейност навсякъде в Европа въз основата на стратегии за интелигентно регионално специализиране.**
- 6. Научноизследователската ни дейност трябва да бъде източник на повече иновации. Сътрудничеството между света на науката и света на бизнеса трябва да се насърчава, пречките трябва да бъдат премахнати, а стимулите — въведени.**
- 7. Оставащите пречки пред предприемачите за достигането на идеите им до пазара трябва да бъдат отстранени: по-добър достъп до финансиране, най-вече за МСП, достъпни права върху интелектуалната собственост, по-интелигентни и амбициозни разпоредби и цели, по-експедитивно въвеждане на оперативно съвместими(те) стандарти, както и стратегическо използване на големите бюджети за обществени поръчки.**

Като непосредствена първа стъпка трябва да се постигне споразумение за патент на ЕС преди края на годината.

- 8. Трябва да се даде начало на европейски партньорства за иновации за ускоряване на научноизследователската и развойната дейност и на въвеждането на иновациите на пазара, за да се разрешат основните предизвикателства, пред които е изправено обществото, да се обединят експертните познания и ресурсите и да се повиши конкурентоспособността на промишлеността в ЕС, като се започне с въпросите на остаряването в добро здраве.**
- 9. Предимствата ни в областта на дизайна и креативността трябва да се използват по-добре. Трябва да поддържаме социалните иновации и да ги извеждаме на преден план. Трябва да развием по-задълбочено разбиране на иновациите в обществения сектор, да набележим кои са успешните инициативи и да ги направим по-осезаеми, както и да установим критерии за измерване на напредъка ни.**
- 10. Трябва да работим по-добре с международните ни партньори. Това ще рече да предоставим достъп до нашите програми за научноизследователска и развойна дейност, като едновременно с това осигурим съпоставими условия в чужбина. Това също така означава приемането на обща линия на поведение в ЕС, където е необходимо, за да защитим интересите си.**

Това по същество представлява същността на Съюза за иновации. Ползите от него ще бъдат значителни: според последните прогнози, ако постигнем целта си за изразходване на 3 % от БВП на ЕС за научноизследователска и развойна дейност до 2020 г., това може да доведе до създаването на 3,7 милиона работни места и до повишаване на БВП с близо 800 милиарда евро до 2025 г.¹. Постигането на тази цел ще изисква пълната и постоянна подкрепа от страна на Европейския съвет и на Европейския парламент, на правителствата на държавите-членки, на бизнеса, публичните органи, научните работници и широката общественост.

Със Съюза за иновации ние имаме визия, програма, ясно разпределение на задачите и стабилни процедури за наблюдение. Европейската комисия ще направи необходимото, за да може Съюзът за иновации да стане реалност.

¹ P. Zagamé (2010 г.), *Цената на една неинноваторска Европа (The cost of a non-innovative Europe)*.

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ Водеща инициатива на стратегията „Европа 2020“ Съюз за иновации SEC(2010) 1161	1
1. Въведение	7
2. Укрепване на основата ни от познания и намаляване на разпокъсаността.....	10
2.1. Насърчаване на отличното качество на образованието и развитието на способностите.....	10
2.2. Изграждане на Европейското изследователско пространство	12
2.3. Преориентиране на инструментите на ЕС за финансиране за обслужване на приоритетите на Съюза за иновации.....	14
2.4. Насърчаване на Европейския институт за иновации и технологии (EIT) като образец в областта на управлението на иновации в Европа	16
3. Пътят на добрите идеи до пазара.....	16
3.1. Предоставяне на по-голям достъп до финансиране за компаниите, които се занимават с иновации	17
3.2. Създаване на единен пазар за иновации	19
3.3. Насърчаване на открития подход и на използването на творческия потенциал на Европа.....	22
4. Оптимизиране на социалното и териториалното сближаване.....	25
4.1. Разпространение на ползите от иновациите в Съюза.....	25
4.2. Повече социални ползи	27
5. Обединение на силите за извършване на открития: европейски партньорства за иновации	28
6. Да използваме международното сътрудничество в подкрепа на нашите политики	34
7. Как да се случи това?.....	36
7.1. Реформиране на системите в научноизследователската дейност и иновациите	36
7.2. Измерване на напредъка.....	37
7.3. Ангажираност от страна на всички за реализирането на Съюза за иновации ...	38
ПРИЛОЖЕНИЕ I..... Инструмент за самооценка: Характеристики на добре работещи национални и регионални системи за научноизследователска дейност и иновации	40

ПРИЛОЖЕНИЕ II Сравнителен анализ на работата в областта на научноизследователската дейност и иновациите..... 45

ПРИЛОЖЕНИЕ III Европейски партньорства за иновации Цели и обхват на пилотното европейско партньорство за иновации в областта на активния живот на възрастните хора и остаряването в добро здраве 50

1. ВЪВЕДЕНИЕ

На фона на усилията, които в момента се полагат за овладяване на публичния дефицит, с цел да се възстанови равновесието на публичните финанси, а също и на фона на започналото свиване на търсенето на работна ръка, естествено е да се запитаме каква ще е основата на бъдещата конкурентоспособност в Европа. Как ще създадем нов растеж и нови работни места? Как ще върнем състоянието на икономиката в Европа обратно в релси?

Как ще подходим към растящите предизвикателства пред нашето общество, като изменението на климата, недостатъчните ресурси и въздействието от демографските промени? Как ще подобрим здравеопазването и сигурността и обезпечим трайното снабдяване с вода и висококачествена, достъпна храна?

Единственият отговор са иновациите, които са в основата на стратегията „Европа 2020“², по която държавите-членки постигнаха съгласие на Европейския съвет през м. юни 2010 г., като едновременно с това подкрепиха целите за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, залегнали в стратегията. „Съюзът за иновации“ е една от седемте водещи инициативи, оповестени в стратегията „Европа 2020“. Тази инициатива цели да подобри условията и достъпът до финансови средства за научноизследователска дейност и иновации, да гарантира, че новаторските идеи могат да бъдат превърнати в продукти и услуги, които създават растеж и работни места.

Инициативата „Съюз за иновации“ е разработена едновременно с водещата инициатива „Индустиална политика за ерата на глобализацията“, която има за цел да осигури здрава, конкурентна и диференцирана производствена верига на стойностите, като акцентът е специално върху малките и средните предприятия. Тя допълва други водещи инициативи, като Програмата в областта на цифровите технологии, Младежта в движение и Програмата за нови умения и работни места. Заедно със „Съюза за иновации“ те ще подобрят условията за иновациите, включително посредством по-бързото разпространение на високоскоростен достъп до интернет и неговите приложения, обезпечаване на стабилна индустриална база и насърчаване на отличното качество на образователните системи, модерните пазари на труда и необходимото съчетание от умения за бъдещата работна ръка на Европа. Други основни политики, като придаването на нов тласък в развитието на единния пазар посредством Законодателния акт за единния пазар, ефективна политика в областта на конкуренцията и подобреният достъп до пазарите на трети държави посредством нова търговска политика, също ще допълнят и подсилят инициативата „Съюз за иновации“.

В настоящото съобщение се подлагат на анализ предизвикателствата и възможностите пред Европа в основни области, където са необходими спешни и неотклонни усилия. В него се очертават ясно основните европейски, национални и регионални инициативи, необходими за създаването на Съюза за иновации³.

Европа стартира от силна позиция. Днес редица държави-членки са световни лидери в областта на промишленото производство, творчеството, дизайна, въздухоплаването,

² COM (2010)2020.

³ Предложенията в Съюза за иновации инициативи са подкрепени от анализите, изложени в съпътстващия работен документ на службите на Комисията, SEC (2010) 1160.

телекомуникациите, технологиите в сферата на енергетиката и околната среда. Има региони, които са сред най-новаторските в света. Икономиките ни се подпомагат от някои от най-динамичните публични служби в света и доказани традиции в социалните иновации.

И все пак ние можем и трябва да постигнем още повече. Ние не инвестираме достатъчно в основата си от познания, като дялът от БВП, който всяка година харчим за научноизследователска и развойна дейност, е с 0,8 % по-нисък от този в САЩ и с 1,5 % по-нисък от същия дял в Япония и в същото време са налице значими пропуски от страна на бизнеса в областта на научноизследователската и развойната дейност и инвестициите в рисков капитал⁴, а образователната ни система има нужда от реформа. Научноизследователската и развойната дейност в частния сектор все повече се възлага на външни изпълнители от нововъзникващите икономики, а хиляди от нашите най-добри научни работници и изобретатели се преместиха в страни, където условията са по-благоприятни. По последни прогнози, ако постигнем целта си за изразходване на 3 % от БВП на ЕС за научноизследователска и развойна дейност до 2020 г., това може да доведе до създаването на 3,7 милиона работни места и до увеличаване на годишния БВП с близо 800 милиарда евро до 2025 г.⁵. Твърде малко на брой от нашите новаторски МСП прерастват в големи дружества. Въпреки че пазарът на ЕС е най-големият в света, той остава разпокъсан и недостатъчно благоприятстващ иновациите. Макар нашият сектор на услугите да допринася за 70 % от икономиката, услугите, изискващи значителни познания, все още не са достатъчно развити.

Страни като Китай и Южна Корея бързо наваксват изоставането и се превръщат от производители на имитации в лидери във въвеждането на иновациите (вж. сравненията ЕС—Китай в приложение II). За разлика от ЕС те следват стратегически подход за създаването на среда, която е благоприятна за иновациите.

Развитието им разкрива големи пазарни възможности и нов потенциал за сътрудничество, но заедно с това поражда значителен натиск върху нашите компании. Междувременно Съединените щати и Япония продължават да водят пред ЕС по отношение на постиженията при въвеждане на иновациите. Европейският съюз трябва да се изправи смело пред тези предизвикателства и да използва огромния си научен потенциал и потенциал за иновации. ЕС трябва да:

- **да се справи с неблагоприятните рамкови условия:** възпират се частните инвестиции в научноизследователската дейност и иновациите, което не дава възможност на много отлични идеи изобщо да достигнат до пазара поради недостиг на финансови средства, скъпоструващото патентоване, разпокъсаността на пазара, остарелите разпоредби и процедури, мудното въвеждане на стандарти и неспособността за стратегическо използване на възможностите, които предлагат обществените поръчки. Нещо повече, пречките, които все още съществуват на единния пазар, допълнително затрудняват отделните играчи да осъществяват трансграничната си съвместна работа, да използват и споделят знания от всякакви

⁴ Разходите на бизнеса в ЕС за научноизследователска и развойна дейност са с 66 % по-ниски от тези в САЩ и със 122 % по-ниски от тези в Япония като дял от БВП; инвестициите в рисков капитал са с 64 % по-малко от тези в САЩ, а дялът на хората, завършили висше образование, е с 69 % по-нисък от този в САЩ и със 76 % по-нисък от този в Япония (вж. приложение II).

⁵ P. Zagamé, (2010 г.), *Цената на една неноваторска Европа (The cost of a non-innovative Europe)*, http://ec.europa.eu/research/social-sciences/policy-briefs-research-achievements_en.html.

източници, което е все по-често срещаният начин за разработване на успешни иновации.

- **да избягва полагането на откъслечни усилия:** националните и регионалните научноизследователски и новаторски системи все още работят некоординирано едни с други, като европейското им измерение е само маргинално. Това води до скъпоструващо дублиране и припокриване, което е неприемливо в такива трудни от финансова гледна точка времена. Посредством по-координираното обединяване на усилията ни и съсредоточаването върху отличното качество и със създаването на истинско Европейско изследователско пространство, ЕС може да повиши качеството на научните изследвания и потенциала на Европа за важни открития и за повишаване на ефективността на инвестициите, необходими, за да достигнат идеите до пазара.

В един глобален свят Европа трябва също така да разработи свой собствен отличителен подход към иновациите, който да се гради върху предимствата ѝ и да използва ценностите ѝ, като:

- **се съсредоточи върху иновациите, които разрешават основни обществени предизвикателства, набелязани в стратегията „Европа 2020“**, доразвива лидерската ни позиция в ключови технологии, като използва потенциала, който тези пазари имат за новаторския бизнес, и увеличава конкурентоспособността на ЕС. Иновациите трябва да се превърнат в ключов елемент от политиките на ЕС и ЕС трябва да използва големия потенциал на публичния сектор в области като енергетика, водоснабдяване, здравеопазване, обществен транспорт и образование, за да предложи нови решения на пазара;
- **придава по-широк смисъл на понятието иновации**, както иновации, уповаващи се на научноизследователската дейност, така и иновации в бизнес моделите, дизайна, търговските марки и услугите, които носят допълнителна полза за потребителите и където Европа има единствени по рода си таланти. Творческите заложби и многообразието на населението в Европа и предимствата на европейските творчески индустрии предлагат огромен потенциал за създаването на нов растеж и работни места чрез иновациите, най-вече за МСП;
- **заангажира всички действащи лица и всички региони в цикъла** на въвеждане на иновации: не само големите компании, но и МСП във всички сектори — включително и публичния сектор, — социалната икономика и самите граждани („социална иновация“); не само няколко високотехнологични области, а всички региони в Европа и всяка държава-членка, при което всички следва да насочат вниманието си върху собствените си силни страни („интелигентно специализиране“), като Европа, държавите-членки и регионите работят в партньорство.

Освен това, предвид, че спазването на правилата на конкуренцията и добре функциониращият конкурентен пазар са ключови за иновациите, необходимо условие за тях е и строгото прилагане на правилата за конкуренцията, които гарантират достъп до пазара и възможности за нови участници.

Заедно с Европейския парламент Европейският съвет ще следи за това какво прави Европа в тематичните области от стратегията „Европа 2020“. Първата подобна оценка ще бъде посветена на научноизследователската дейност и иновациите на срещата през м. декември 2010 г. За да проработи инициативата „Съюз за иновации“, са необходими

мащабни промени. В действителността, в която ще живеем след кризата, Европа трябва да загърби обичайния стил на работа и да превърне иновациите в първостепенна цел на своята политика. За да се превърне икономиката на ЕС в истински Съюз за иновации са необходими политическо лидерство, смели решения и решимост при прилагането.

Европейският съюз трябва да поеме ангажимент за създаването на истински Съюз за иновации до 2020 г. посредством:

- **поемането на колективна отговорност за стратегическа, приобщаваща и ориентирана към бизнеса политика в областта на научноизследователската дейност и иновациите, за да се намери решение на важни предизвикателства пред обществото, да се повиши конкурентоспособността и да се създадат работни места; Комисията ще отразява този стратегически подход по отношение на иновациите в своите политики и приканва и останалите институции на ЕС да последват примера ѝ.**
- **приоритизирането и закрилата на инвестициите в базата ни от знания, като се намали скъпоструващата разпокъсаност и се превърне Европа в по-благоприятно място за иновации, където идеите достигат пазара. Следва да се определи краен срок 2014 г. за изграждането на Европейското изследователско пространство;**
- **постигането на съгласие за започването на европейски партньорства за иновации, първото от които да бъде посветено на активния живот на възрастните хора и на остаряването в добро здраве, с цел обединяване на ресурси и експертни познания за намирането на решения за предизвикателствата пред обществото и изграждането на конкурентно предимство на ключови пазари.**

2. УКРЕПВАНЕ НА ОСНОВАТА НИ ОТ ПОЗНАНИЯ И НАМАЛЯВАНЕ НА РАЗПОКЪСАНОСТТА

2.1. Насърчаване на отличното качество на образованието и развитието на способностите

Широкото разпространение на образователни програми, програми за обучение и насърчаване на кариерите в научноизследователската и иновационната сфера вече са факт в редица страни по света. ЕС трябва да гарантира, че има достатъчно висококвалифицирани работници, на които следва да бъдат предлагани атрактивни възможности за професионално развитие и улеснена междусекторна и трансгранична мобилност; в противен случай инвестициите в иновации и талант ще бъдат пренасочени другаде⁶.

⁶ Политиките и мерките за насърчаване на достъпа до качествено образование, добре функциониращи пазари на труда и развитие на уменията ще бъдат предмет на водещите инициативи от „Европа 2020“ — съответно „Младежта в движение“ и „Нови умения и работни места“.

Отправната точка за Съюза за иновации е създаването на отлична, модерна образователна система във всички държави-членки. Макар Европа да има добра система за основното образование в сравнение с много части по света, в някои държави-членки остават значителни слабости по отношение на преподаването по точни науки. Все още броят на момичетата, които изучават точни науки в по-напреднал етап от образованието си, са твърде малко. Освен това иновациите сега са необходими в почти всички житейски области: училищата трябва да гарантират, че всички млади хора са готови да посрещнат това предизвикателство.

Реформата във висшето образование е не по-малко необходима. Повечето европейски университети не привличат достатъчно талант на световно ниво, като сравнително малко заемат водещи позиции в сегашните световни класации. Европейските университети трябва да се освободят от прекомерното регулиране и от подхода за управление на микро равнище в замяна на пълна отговорност от страна на институцията. Университетите също така се нуждаят от повече разнообразие на мисиите и възгледите им, като въвеждат интелигентното специализиране в различни области.

Броят на научните работници в Европа като процент от населението е доста под този в САЩ, Япония и други страни. ЕС ще има нужда от поне още един милион нови работни места за научни работници, за да постигне целта от 3 % в сферата на научноизследователската и развойна дейност. В действителност броят на необходимите научни работници е много по-висок, тъй като много от тях ще се пенсионират през следващото десетилетие. ЕС и държавите-членки трябва да укрепят възможностите си за привличане и обучение на млади хора, които да станат научни работници, и заедно с това да предлагат конкурентни на световния пазар възможности за професионално развитие в областта на научноизследователската дейност, за да ги задържат в Европа и да привличат най-добрите специалисти от чужбина. В това отношение стипендията „Мария Кюри“ по линия на рамковата програма за научни изследвания играе важна роля за укрепването на развитието на уменията, мобилността и кариерата на научните работници от различните страни⁷. В по-широк план има още какво да се направи, за да се разреши проблемът с недостига на умения, засягащи иновациите, и да се изпълни европейската програма за развитие на електронните умения⁸. Това е от изключително значение, за да се ускори развитието и възприемането на новаторски бизнес модели от европейските предприятия, най-вече МСП.

Представителите на бизнеса също трябва да имат повече думата при разработването на програмите за обучение и при обучението на докторанти, за да може уменията да отговарят по-пълно на нуждите на отделните браншове, като се продължи например с надграждане над постигнатото от Университетския бизнес форум (University Business Forum)⁹. Съществуват добри примери за междудисциплинарни подходи в университетите, при които се обединяват в едно умения, вариращи от научноизследователска дейност до финансови и бизнес умения и от творчески дисциплини и дизайн до межкултурни умения¹⁰.

⁷ <http://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/>.

⁸ Вж. „Електронните умения през 21-ви век: насърчаване конкурентоспособността, растежа и работните места“, COM (2007) 496.

⁹ Вж. http://ec.europa.eu/education/higher-education/doc1261_en.htm.

¹⁰ Новият университет Aalto във Финландия е пример за това.

Ангажименти на Съюза за иновации

1. До края на 2011 г. държавите-членки трябва да имат изработени стратегии за обучение на достатъчно научни работници, които да отговарят на националните им цели в областта на научноизследователската и развойна дейност и за насърчаване на по-атрактивни условия за работа в публичните научноизследователски институции. В тези стратегии трябва да се разгледат сериозно въпросите, свързани с половете, и с кариерата на две поприща.
2. Въз основа на извършваната в момента подготвителна работа¹¹ през 2011 г. Комисията ще подкрепи **независима многоаспектна международна система за класация, за да сравни работата на университетите**. Това ще позволи да бъдат определени най-добре работещите университети. През 2011 г. в съобщение за реформата и модернизацията на висшето образование ще бъдат предложени и други стъпки.
Комисията също така ще подкрепи сътрудничеството между бизнес средите и академичния свят посредством създаването на „алианси на познанията“ между образователната система и бизнеса за разработването на **нови програми, които обръщат внимание на различията в уменията, свързани с прилагането на иновации** (вж. също ангажимент 3 относно електронните умения). Те ще помогнат на университетите да направят крачка напред по пътя на своята модернизация към междудисциплинарни, ориентирани към предприемачеството и по-стабилни бизнес партньорства.
3. През 2011 г. Комисията ще предложи интегрирана рамка за развитие и насърчаване на **електронни умения за иновации и конкурентоспособност**, базирани на партньорства със заинтересовани страни. Тя ще бъде основана на търсенето и предлагането, общоевропейски насоки за нови програми, знак за качество за обучение в производствени условия и дейности за повишаване на осведомеността.

2.2. Изграждане на Европейското изследователско пространство

Предвид необходимостта от постигане на качество спрямо вложените средства сега повече от всякога е важно да се избягват скъпоструващите припокривания и излишното дублиране на работата в областта на националната научноизследователска дейност. От особена важност е създаването на истински обединено Европейско изследователско пространство, в което всички играчи — както публични, така и частни — да могат да работят свободно, да създават съюзи и да натрупат критична маса, за да могат да бъдат конкурентоспособни и да си сътрудничат в световен мащаб. Групи от национални представители и Европейската комисия работят в пет основни области: човешки ресурси, научноизследователски програми, научноизследователски инфраструктури, споделяне на знания (вж. раздел 3.3) и международно научно-техническо сътрудничество (вж. раздел 6). Но научните работници в Европа, научноизследователските институции и финансиращите агенции все още са изправени пред множество пречки от правно и практическо естество, които не им позволяват да

¹¹ *Предпроектно проучване на многоаспектна международна система за класация*, <http://www.u-multirank.eu>; *Оценка на научноизследователската дейност на университетите в Европа*, http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/assessing-europe-university-based-research_en.pdf.

работят свободно, особено през граница. Завършването на Европейското изследователско пространство е правно изискване. Съветът и Парламентът отправиха призив за тази цел. Работата за постигане на напредък трябва да бъде ускорена и насочвана чрез установяване на обща рамка от принципи и цели. Съюзът следва да си постави за цел до края на 2014 г. да завърши изграждането на добре работещо Европейско изследователско пространство.

Цялата система за подкрепа на научноизследователската и развойната дейност в Европа се е усложнила прекомерно. Потенциалните ползватели разполагат с голям избор от национални и регионални програми и междууправителствени инициативи, както и процедури за финансиране по линия на ЕС. Правилата и графици на безбройните към момента инструменти не са съгласувани. Това поражда огромна административната тежест и може да обезкуражи участието, особено на МСП, и трансграничното сътрудничество. Първостепенно значение трябва да се отдаде на наскоро започналата работа, с участието на заинтересованите страни и финансиращите агенции, по опростяване на процедурите и условията, за да бъдат те съгласувани помежду си.

Новаторските научни изследвания и иновациите все повече изискват инфраструктура на световно равнище. Те привличат световните таланти в новаторски клъстери и са инкубатор за ИКТ и ключови технологии, които разкриват много възможности, като микро- и наноелектрониката, биотехнологиите, новите материали и напредналите производствени технологии. Предвид все по-голямата им сложност, мащаб и цени ресурсите за изграждането и работата с тях трябва да бъдат обединени в цяла Европа, а в някои случаи — и в световен мащаб. Постигнат е огромен напредък благодарение на Европейския форум за стратегии за научноизследователски инфраструктури (ESFRI), в рамките на който са съгласувани приоритети и са катализирани инвестиции в основни инфраструктури. Освен това е постигнат и огромен напредък при внедряването на ИКТ инфраструктури за научноизследователска дейност. Предвид оскъдните публични ресурси, на тези инвестиции трябва да се даде политически приоритет и трябва да се разработят нови механизми за финансиране. Освен това научноизследователските инфраструктури трябва да продължат да бъдат отворени за индустриалните научни работници и да работят в партньорство с тях, с което да се подпомогне справянето с предизвикателствата пред обществото и да се подкрепи конкурентоспособността на ЕС.

Ангажименти на Съюза за иновации

4. През 2012 г. Комисията ще предложи рамка на **Европейското изследователско пространство и съпътстващи мерки, за да бъдат премахнати пречките пред мобилността и трансграничното сътрудничество**, като целта ще бъде те да влязат в сила до края на 2014 г. И по-специално тяхната цел ще бъде чрез общ подход да се осигури:

- качеството на обучението по докторските програми, атрактивни условия за наемане на работа и равнопоставеност на половете по отношение на професионалното развитие в сферата на научните изследвания;

- мобилността на научните работници в отделните държави и сектори, включително чрез открито набиране за работа в публични научноизследователски институции и сходни научноизследователски структури за професионално развитие и чрез улесняване създаването на европейски фондове за допълнително пенсионно осигуряване;

- трансграничната дейност на научноизследователските организации, финансиращите агенции и фондациите, включително чрез осигуряването на опростяване и взаимна съгласуваност на правилата и процедурите за финансиране, черпейки идеи от работата на заинтересованите страни, финансиращите агенции и представителните им организации;
- разпространението, предаването и използването на научноизследователските резултати, включително чрез открит достъп до публикации и данни от публично финансирани научни изследвания;
- отварянето на научноизследователските инфраструктури, които се управляват от дадена държава-членка, за цялата общност на европейските потребители; и
- съгласуваността на националните стратегии и действия и тези на ЕС в областта на международното научно-техническо сътрудничество.

5. До 2015 г. държавите-членки заедно с Комисията трябва да са довършили или дали старт на изграждането на 60 % от приоритетните европейски научноизследователски инфраструктури, понастоящем набелязани от Европейския форум за стратегии за научноизследователски инфраструктури (ESFRI)¹². Потенциалът за иновации на тези (и ИКТ и други) инфраструктури трябва да бъде увеличен. Държавите-членки се приканват да преразгледат оперативните си програми, за да се облекчи използването за тази цел на средства по политиката за сближаване.

2.3. Преориентиране на инструментите на ЕС за финансиране за обслужване на приоритетите на Съюза за иновации

Програмите на ЕС в областта на научноизследователската дейност и иновациите носят ползи за ЕС, съсредоточавайки се върху отличното качество на европейско равнище. Успехът на Европейския съвет за научни изследвания показва, че това е верният път. Процесът на установяване на приоритети за включване в частта от рамковата програма, посветена на сътрудничеството, с участието на много заинтересовани страни от цяла Европа, предлага уникално допълнително предимство и служи като основа за приоритетите, определяни в редица програми на държавите-членки. Отбелязан е огромен напредък и при развиването на партньорства за съвместно усвояване на отпуснатите финансови средства за научноизследователска дейност с държавите-членки и с индустрията¹³.

Въз основа на тези достижения инструментите на ЕС за финансиране на научноизследователската дейност и иновациите трябва да бъдат оптимизирани, така че да обслужват целите на Съюза за иновации. Подкрепата за цялата верига на научноизследователската дейност и иновациите трябва да се засили и да бъде по-координирана — от етапа, в който няма видими приложения за научните резултати, до появата им на пазара. Възможностите за финансиране следва да отговарят на нуждите на различните участници, и по-специално на МСП, които имат потенциала да превърнат резултатите в нови продукти и услуги.

¹² http://ec.europa.eu/research/infrastructures/index_en.cfm?pg=esfri-roadmap.

¹³ Партньорства на основата на членове 185 и 187 от Договора за функционирането на ЕС (съвместни технологични инициативи).

Освен това интегрирането на научноизследователското и иновационното измерение би трябвало да намери своето отражение в програмите на ЕС за финансиране, включително в рамковата програма, рамковата програма за конкурентоспособност и иновации и кохезионните фондове. Те трябва също така да бъдат по-добре координирани по отношение на замисъла и изпълнението си, за да се оптимизират тяхното въздействие, удобство при ползване и допълнителните предимства, които носят за ЕС.

Все още има място за опростяване. Научните работници и новаторите трябва да прекарват повече време в лабораториите или занимавайки се с бизнес и да губят по-малко време в бумащина. Възможен е бърз напредък по отношение на рамковата програма¹⁴, ако се вземат навременни решения по предложенията на Комисията за преразглеждане на финансовите регламенти.

Макар технологии като тези във въздухоплаването и телекомуникациите да преобразуваха икономиките на 20-ти век, растежът също така все повече се диктува от други ключови технологии, които дават нови възможности, като екологичните, нано-, био- и информационните технологии. Тези технологии могат да повлияят всички сфери на нашия живот, като регулаторните рамки трябва да се основават на научни доказателства с прозрачна информация и участието на гражданите. Така Европа може да осигури общественото доверие в научните и технологичните открития и да създаде благоприятна среда за инвестициите. Това трябва да се подкрепи от по-големи възможности за поглед в бъдещето (в това число възможности за прогнозиране, предвиждане, технологични оценки и моделиране). Макар тези дейности да протичат на различни нива, те трябва да бъдат обединени и използвани ефективно в процеса на изготвяне на политиките.

6. Бъдещите програми на ЕС за научноизследователска дейност и иновации ще се съсредоточат върху целите на „Европа 2020“ и по-специално върху тези на Съюза за иновации. През 2011 г., на прага на подготовката за следващите финансови перспективи, Комисията ще представи решения, които ще позволят на **бъдещите програми да се съсредоточат по-сериозно върху предизвикателствата пред обществото, да оптимизират инструментите за финансиране и коренно да опростят достъпа до тях посредством по-добър баланс между система, основана на контрол, и система, основана на доверие.** Ролята на Европейския съвет за научни изследвания за насърчаване на постигането на отлично качество трябва да бъде засилена, а приоритетите, продиктувани от нуждите на индустрията (включително партньорства, продиктувани от нуждите на индустрията, в области като ключовите технологии, които дават нови възможности) — да бъдат затвърдени в научноизследователската рамкова програма.
7. Комисията ще изготви проекта **на бъдещите програми на ЕС за научноизследователска дейност и иновации**, за да осигури по-лесен достъп и по-осезаемо участие на МСП, най-вече на тези, които имат голям потенциал за растеж. Трябва да се използват по-пълноценно партньорствата с агенции от

¹⁴ Съобщение на Комисията „Опростяване на изпълнението на рамковите програми за научни изследвания“, COM(2010) 187.

държавите-членки, като по-специално се надгражда над постигнатото от инициативата Eureka Eurostars.

8. Комисията ще укрепи **научната основа за създаването на политики** посредством своя Съвместен изследователски център. Комисията също така ще създаде „Европейски форум на дейностите, ориентирани към развитието в бъдещето“, където на едно място ще бъдат събрани съществуващите проучвания и данни и ще бъдат ангажирани публичните и частните заинтересовани страни, за да се подобри базата от данни, служеща като основа на политиките.

2.4. Насърчаване на Европейския институт за иновации и технологии (EIT) като образец в областта на управлението на иновации в Европа

Със създаването на Европейския институт за иновации и технологии (EIT) за пръв път на равнището на ЕС се даде мощен нов тласък за интегрирането на трите страни на „триъгълника на познанието“ (образование, научноизследователска дейност и иновации) чрез насърчаването на нови модели на управление и финансиране. Той е пионер и пример за подражание за стимулирането на иновациите в Европа. Обхващайки цялата верига на иновациите, неговите общности на знанието и иновациите имат за цел да съберат на едно място най-добрите в световен мащаб изобретатели и новатори от областта на научноизследователската дейност, бизнеса и академичния свят, за да работят заедно, с цел да разрешат основни предизвикателства пред обществото. Така EIT ще извършва научноизследователска дейност, почиваща върху иновациите, както и ще създава и развива бизнес проекти, включително посредством образование в сферата на предприемачеството, което ще бъде признато с мултидисциплинарни степени с „марката“ на EIT, присъждани от партньорски университети в рамките на общностите на знанието и иновациите. Ново гъвкаво финансиране на високорискови дейности в областта на предприемачеството и управление на благотворителни средства в подкрепа на иновациите ще бъдат разработвани от фондацията на EIT.

Ангажимент на Съюза за иновации

9. До средата на 2011 г. EIT трябва да **изработи стратегическа програма за иновации, за да разшири дейността си** като своеобразна витрина на иновациите в Европа. Тя би трябвало да очертае дългосрочното му развитие в рамките на Съюза за иновации, включително създаването на нови общности на знанието и иновациите, близките връзки с частния сектор и по-голямата роля в предприемачеството. Тя би трябвало също така да се опре на учредената през 2010 г. фондация на EIT и на въвеждането през 2011 г. на степенята EIT като международно признат знак за качество.

3. ПЪТЯТ НА ДОБРИТЕ ИДЕИ ДО ПАЗАРА

В момента европейските предприемачи са изправени пред редица пречки и неблагоприятни рамкови условия по пътя на дадена идея до пазара. Тази верига от пречки трябва систематично да бъде премахвана и да бъде създаден единен пазар за иновации на европейско равнище.

3.1. Предоставяне на по-голям достъп до финансиране за компаниите, които се занимават с иновации

Европа трябва да инвестира в разработването на добри идеи. Това основно е ролята на частния сектор. И въпреки това Европа ежегодно инвестира в рисков капитал около 15 милиарда евро по-малко отколкото САЩ, а за нуждите на инвестициите в научноизследователска и развойна дейност в областта на бизнеса са необходими 100 милиарда евро повече на година, за да се постигне целта от 3 % от БВП¹⁵. Банките неохотно отпускат заеми на компании в областта на познанията, които нямат гаранции.

Съществуват редица сериозни пазарни празнини. По време на прехвърлянето на технологии и началния етап новите компании са изправени пред „долина на смъртта“, където публичните безвъзмездни средства за научноизследователска дейност пресъхват и не е възможно да се привлекат частни финансови средства. Подкрепата от страна на публичния сектор, чиято цел е да подпомогне първоначалните частни инвестиции и начален капитал, за да бъде запълнена тази празнина, в момента е твърде разпокъсана и непостоянна или се управлява без необходимите експертни познания.

Компании, които се занимават с иновации и имат потенциал да навлязат и на международните пазари, имат ограничен достъп до финансови средства за растеж от рискови капитали. Повечето фондове за рискови капитали в Европа са твърде малки, за да подкрепят трайно във времето растежа на компании, които се занимават с иновации, и нямат необходимата критична маса, за да се специализират и извършват дейност в международен план. Европа трябва да подобри пазара на рисковия си капитал чрез създаването на стимули за инвестиране и чрез подобряване на нормативната уредба.

Редица утвърдени компании, които се занимават с иновации — както по-големи, така и по-малки — са изправени пред опасността от недостатъчно отпускане на високорискови заеми. Банките не са в състояние да остойностяват активи, базирани на познания, като например интелектуалната собственост, и затова често не желаят да инвестират в компании, работещи в сферата на познанията. Заемите са необходими и за подпомагане на инвестициите в големи инфраструктурни проекти.

Запълването на тези празнини и превръщането на Европа в привлекателно място за инвестиране в иновациите изисква интелигентна употреба на публично-частните партньорства, както и промяна в регулаторната рамка. Всички останали пречки пред трансграничните фондове за рисков капитал трябва да бъдат отстранени. Листването на борсата на компаниите, които се занимават с иновации, трябва да бъде опростено, за да се улесни достъпът до капитали¹⁶. Насоките относно държавните помощи за насърчаване инвестирането в рисков капитал позволяват на държавите-членки да попълнят финансовите празнини, които се срещат на пазара. Размерът на различията при финансирането се оценява повторно, за да се гарантира, че то е адекватно на сегашните условия.

¹⁵ По последни налични данни за 2008 г., включително за рисковия капитал, вложен на ранен етап и на етап разширяване на дейността.

¹⁶ Вж. предстоящото съобщение на Комисията за „Законодателния акт за единния пазар“.

На равнището на ЕС съществуващата финансова кредитна линия за разделяне на риска (RSFF) в рамките на Седмата рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие и финансовите инструменти по Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации¹⁷ позволиха да се реализират инвестиции, чиято стойност надвишава повече от двадесет пъти участието от страна на бюджета на ЕС¹⁸, без да бъдат в състояние да отговорят изцяло на търсенето. Експертните умения и пазарните позиции на групата на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) при управлението на тези финансови инструменти са основен фактор за успеха им. Предложенията на Комисията за промени във финансовите регламенти значително ще опростят прилагането на бъдещите механизми от този вид.

Като набелязани като водещи в стратегията „Европа 2020“, възможно е да има възможности за намиране на други механизми за стимулиране на иновациите, свързани с пазара на въглерод, а именно механизми, с които целите се постигат бързо. Комисията ще работи по по-нататъшното подобряване на тази идея.

Ангажименти на Съюза за иновации

10 До 2014 г.: въз основата на предложенията на Комисията ЕС трябва да **създаде финансови инструменти, с които да се постигне значително увеличение на привлеченото частно финансиране** и с които да се попълнят пазарните празнини в областта на инвестициите в научноизследователска дейност и иновации. Участието от бюджета на ЕС трябва да породи съответно стимулиращо въздействие и да разшири мащаба на успеха на Седмата рамкова програма и на Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации. Комисията ще си сътрудничи с групата на Европейската инвестиционна банка, националните финансови посредници и частните инвеститори при разработването на предложения за попълване на следните изключително важни празнини: i) инвестиране в обмен на познания и новосъздадени фирми; ii) рисков капитал за бързоразвиващи се фирми, които разширяват дейността си на пазара на ЕС и на световния пазар; iii) финансиране с разделяне на риска за инвестициите в научноизследователска и развойна дейност и новаторски проекти; и iv) заеми за новаторски бързоразвиващи се МСП и предприятия със средно ниво на капитализация. Предложенията ще осигурят важно стимулиращо въздействие, ефикасно управление и по-лесен достъп за бизнеса.

¹⁷ RSFF е механизъм за разделяне на кредитния риск, създаден съвместно от ЕО и ЕИБ, за да се подобри достъпът до дългово финансиране за частни компании или публични институции, които насърчават дейности, характеризирани с по-високи финансови рискове, в областта на научните изследвания, технологичното развитие и демонстрационните дейности и иновациите. Финансовите инструменти по Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации обхващат гаранциите по заемите и рисковия капитал и се управляват от ЕИФ.

¹⁸ Към днешна дата участието в RSFF в размер на 430 милиона евро от бюджета на ЕС и 800 милиона евро от ЕИБ като партньори при разделянето на риска е подкрепило инвестиции на стойност над 18 милиарда евро (15 пъти повече от съвместното участие в RSFF и 42 пъти повече от участието на бюджета на ЕС). Участието в размер на 400 милиона евро във финансовите инструменти по Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации до края на 2009 г. е позволило реализирането на инвестиции на стойност 9 милиарда евро (22 пъти повече от участието на бюджета), като от това са се възползвали около 68 000 МСП.

11. До 2012 г. Комисията ще гарантира, че **фондовете за рисков капитал, създадени в която и да било държава-членка, могат да функционират и да инвестират свободно в ЕС (ако е необходимо, чрез приемането на нов законодателен режим). Тя ще се опита да премахне всякакво данъчно третиране, което е неблагоприятно за трансграничните дейности.**
12. **Комисията ще укрепи свързването през граница на фирми, занимаващи се с иновации, и подходящите инвеститори. Тя ще посочи главно лице, което да ръководи процеса. Освен това, в контекста на финансовия форум на МСП Комисията ще се съсредоточи, наред с другото, и върху конкретните финансови проблеми, пред които са изправени малките компании, занимаващи се с иновации.**
13. През 2011 г. Комисията ще **проведе междинен преглед на рамката за държавните помощи в областта на научноизследователската и развойната дейност и иновациите**, при който ще се изясни кои форми на иновации могат да бъдат адекватно подкрепени, включително що се отнася до ключовите технологии, предоставящи нови възможности, и иновациите, които дават отговор на важни предизвикателства пред обществото, както и по какъв начин те могат да бъдат използвани най-добре от държавите-членки. Комисията ще направи оценка на ефективността на временните мерки за държавни помощи, въведени през 2008 г., включително разширената „зона на сигурност“ за инвестициите в рисков капитал, и на тази основа ще направи необходимите предложения.

3.2. Създаване на единен пазар за иновации

Сам по себе си размерът на единния пазар, подкрепен от потребители с повече възможности, би трябвало да привлече инвестиции за иновациите и представители на бизнеса, да даде тласък на конкуренцията за най-добри иновации и да даде възможност на предприемачите да търгуват с успешните иновации и да разрастват бизнеса си с бързи темпове. Действителната картина обаче доста често разкрива разпокъсаност на националните пазари, на които важат скъпоструващи процедури. Предвижда се законодателен акт за единния пазар, който да разреши оставащите пречки пред функционирането на вътрешния пазар.

Въпрос от особено важно значение за инвестициите в иновации в Европа е цената и сложността на патентоването. Получаването на патентна защита за всички 27 държави-членки на ЕС към момента е поне 15 пъти по-скъпо от патентната защита в САЩ¹⁹, най-вече поради такси за превод и административни такси. Липсата на евтин и опростен патент на ЕС е своеобразен данък върху иновациите. Патентът на ЕС се е превърнал в символ на провала на Европа в областта на иновациите. Той се очаква да спести на бизнеса, въвеждащ иновации, около 250 милиона евро и трябва да бъде приет незабавно, за да покаже, че ЕС има сериозно намерение да се превърне в Съюз за иновации.

Потенциалът на единния пазар също трябва по-пълно да се използва чрез политики, които стимулират търсенето на иновации, като се започне от ефективна политика в

¹⁹ „Анализ на икономическата рентабилност на патента на Общността“ ("Economic cost-benefit analysis of the Community patent"), от проф. Bruno van Pottelsberghe (2009 г.).

областта на конкуренцията. Докато повечето предишни инициативи за политики на ЕС са били съсредоточени върху мерките, свързани с предлагането, които се опитаха да дадат тласък на иновациите, мерките, свързани с търсенето, придават на пазарите по-голяма роля за извеждането на по-преден план на иновациите в ЕС чрез разкриването на нови пазарни възможности. Направени бяха първите стъпки в рамките на инициативата за водещи пазари на ЕС, но е необходим по-смел подход, който да свърже търсенето и предлагането.

Интелигентното и амбициозно регулиране може да се окаже ключова движеща сила за иновациите, особено когато се прилагат динамични и основани на пазара подходи. Това е особено важно за екологичните иновации. Наличието на по-строги цели и стандарти за околната среда, например за емисиите от CO₂ за превозните средства, които задават предизвикателни цели и осигуряват дългосрочна предсказуемост за в бъдеще, ще гарантира важен подем при екологичните иновации. Често от съществено значение са хармонизираните правила за одобрение на продуктите. Например без правила за одобрението на типа не ще може да сработи пускането на по-екологични превозни средства по пътищата на Европа .

Стандартите играят важна роля за иновациите. Чрез кодифицирането на информацията за най-новото в дадена технология, стандартите позволяват разпространението на познания, съвместимост между новите продукти и услуги и предлагат платформа за по-нататъшни иновации. Например отварянето на телекомуникационния пазар, заедно със стандартите за GSM, положи основите за успеха на Европа в областта на мобилните телефони. Стандартите обаче играят тази полезна роля само ако следват развитието на новите технологии. Бързото скъсяване на циклите за въвеждане на иновации и сближаването на технологиите от обхвата на трите европейски организации по стандартизация представляват особено голямо предизвикателство. Ако не успее да се пригоди, европейската система за стандартизация рискува да стане ненужна, като компаниите ще започнат да използват други инструменти (каквото беше случаят в сектора на ИКТ), или още по-зле — може постепенно да се превърне в спиралка за иновациите. Една динамична система за стандартизация е и предварително условие, за да може ЕС да запази и допълнително за затвърди ролята си при определянето на стандарти в световен мащаб, на фона на все по-активните опити на други страни да определят правилата.

Крупните клиенти играят важна роля за стимулирането и финансирането на компании от сектора на върховите технологии. САЩ харчи поне 49 милиарда долара годишно²⁰ за обществени поръчки за продукти, които все още не са на пазара (т.е. обществени поръчки за научноизследователска и развойна дейност), някои от тях по линия на програмата за иновационни научни изследвания в малките предприятия (SBIR).²¹ Страната харчи още повече за обществени поръчки за иновации извън научноизследователската и развойната дейност (нови технологии, продукти и услуги).

Около 17 % от БВП на ЕС съставляват обществените поръчки. Това представлява важен пазар, особено в области като здравеопазване, транспорт и енергетика. По този начин Европа разполага с огромен, макар и пренебрегван, потенциал да поощрява иновациите, като използва обществените поръчки. Освен това обществените поръчки за новаторски продукти и услуги са особено важни за подобряване на качеството и

²⁰ По данни за 2004 г.

²¹ САЩ задължава федералните си агенции по закон да заделят 2,5 % от бюджета си за външна научноизследователска и развойна дейност за финансиране на проекти за иновации на МСП.

ефикасността на публичните услуги във времена на бюджетни ограничения. При все това в Европа малка част от обществените поръчки са насочени към иновациите, въпреки възможностите, предоставяни от директивите на ЕС в областта на обществените поръчки. Това се дължи на редица фактори, като например: стимули, които са в полза на нискорисковите решения; липса на познания и възможности за успешни обществени поръчки за нови технологии и иновации, както и липсата на връзка между обществените поръчки и целите на политиките. Това може да се разреши най-добре чрез насоки и споделяне на най-добри практики, най-вече с обществените поръчки в областта на екологията. Освен това, тъй като пазарите на обществени поръчки остават разпокъсани в цяла Европа, често обществените поръчки не успяват да натрупат критичната маса, необходима за отприщване на инвестициите в иновации.

Няколко държави-членки вече изпробват начини за подкрепа на иновациите, като използват обществени поръчки за продукти, които още не са на пазара, и подходи, които целят да пригледат успешната схема на програмата на САЩ SBIR към средата в ЕС²². Резултатите са поощрителни, най-вече за МСП (макар обществените поръчки да не са ограничени до МСП). Ако стане възможно подобен подход да се приложи по-масово и да се съчетае със съвместни обществени поръчки между различни възложители, ще могат да бъдат създадени огромни пазари, които ще насърчат иновациите и нови компании, занимаващи се с иновации.

Ангажименти на Съюза за иновации

14. Европейският парламент и Съветът трябва да направят необходимото, за да приемат предложенията за патента на ЕС, езиковия режим за него и унифицираната система за уреждане на спорове. Целта е първите патенти на ЕС да бъдат издадени през 2014 г.
15. От 2011 г.: ЕС и държавите-членки трябва да **предприемат преглед на регулаторната рамка в ключови области, като се започне от свързаните с екологичните иновации и с европейските партньорства за иновации** (вж. следващия раздел). Така ще бъдат определени правилата, които трябва да бъдат подобрени или актуализирани и/или нови правила, които трябва да се прилагат, за да се предложат достатъчно и продължителни стимули за развитието на иновациите. Комисията ще предложи насоки за това как най-добре да се организира този преглед.
16. В началото на 2011 г. като първа крачка Комисията ще представи съобщение, придружено от законодателно предложение за стандартизирането, което *inter alia* ще обхваща сектора на ИКТ, за да **бъде ускорено и модернизирано определянето на стандарти, за да се осигури съвместимост и да се поощрят иновациите на бързоразвиващите се световни пазари**. Това ще бъде съчетано с многогодишна програма, която да предвижда новите нужди от стандартизация и интегрирането на стандарти в научноизследователски и

²²

Като режима SBRI в Обединеното кралство и SBIR в Нидерландия, които предлагат договори за разработването на решения в отговор на конкретни предизвикателства, установени в сектора на публичните услуги. Тези режими следват подхода, очертан в съобщението на Комисията за обществените поръчки за продукти, които все още не са на пазара. САЩ заделят част от федералния си бюджет за подкрепа на иновациите чрез програмата си SBIR със значителен успех.

развойни проекти в рамковата програма за научни изследвания. В съобщението ще се изследват също така варианти за гарантирането в по-дългосрочен план способността на системата за стандартизация да се адаптира към бързоразвиващата се среда и да допринася за вътрешните и външните стратегически цели на Европа (наред с останалото свързани с иновациите и технологичното развитие), включително посредством започването на независимо преразглеждане.

17. От 2011 г. държавите-членки и регионите трябва да заделят **специално предвидени за целта бюджетни средства за обществени поръчки за продукти, които все още не са на пазара, и обществени поръчки за новаторски продукти и услуги** (включително определените от партньорствата за иновации, вж. раздел 5). Това би трябвало да създаде **пазари за обществени поръчки в целия ЕС, на стойност минимум 10 милиарда евро годишно**, за иновации, които подобряват ефикасността и качеството на публичните услуги, като едновременно с това намират разрешения на основни предизвикателства пред обществото. Целта би трябвало да бъде постигането на пазари за обществени поръчки за иновации, равностойни на тези в САЩ. Комисията ще предостави насоки и ще създаде механизъм за (финансова) подкрепа, за да помогне на възложителите да осъществят тези обществени поръчки по недискриминиращ и открит начин, да обединят търсенето, да изготвят общи спецификации и да насърчат достъпа на МСП.

Освен това Комисията ще предложи насоки за осъществяването на **съвместни обществени поръчки между възложители** в съответствие със сегашните директиви за обществените поръчки и ще използва провеждащата се в момента обща оценка на сегашните директиви, за да проучи възможността за въвеждане на допълнителни правила, за да се улеснят съвместните трансгранични обществени поръчки.

18. До началото на 2011 г. Комисията ще представи **план за действие в областта на екологичните иновации**, който ще бъде вдъхновен от Съюза за иновации и ще се съсредоточи върху конкретните спънки, предизвикателства и възможности за постигането на целите, засягащи околната среда, посредством иновациите.

3.3. **Насърчаване на открития подход и на използването на творческия потенциал на Европа**

Компаниите въвеждат нововъведения по различен начин. Докато някои провеждат научноизследователска и развойна дейност и разработват нови технологии, много други основават иновациите си на съществуващите технологии или развиват нови бизнес модели или услуги, подтиквани от потребителите и доставчиците или в рамките на клъстерите или мрежите. Ето защо е необходимо да се разработят политики, които да подкрепят всички форми на иновации, а не само технологичните иновации. Възможно е също така да са необходими конкретни подходи за иновативните услуги с потенциал за голям растеж, най-вече за културните и творческите индустрии²³.

²³ Вж. Зелена книга на Комисията „Отключване на потенциала на културните и творческите индустрии“, COM(2010) 183 окончателен.

Проектирането е от особена важност и се признава като ключова дисциплина и дейност при придвижването на идеите до пазара, като ги трансформира в лесни за употреба и въздействащи продукти. Макар някои европейски страни да са световни лидери в проектирането, на други им липсва стабилна инфраструктура за дизайн и възможности за дизайнерска дейност в компаниите и техническите учебни заведения. Това принципно различие до голяма степен оставаше незабелязано досега, но сега трябва да бъде преодоляно.

С усложняването на проблемите и с повишаването на цената на иновациите фирмите все повече се насърчават да си сътрудничат. Макар все още да извършват разработки вътре в предприятието, това често се допълва от дейности за набелязване, признаване и прехвърляне на идеи от външни източници, като например университети или новосъздадени предприятия. Понякога те въвеждат иновации съвместно с ползвателите и потребителите, за да задоволят по-добре потребностите си или да създадат нови подстъпи към пазара. Тази тенденция се подхранва от социалните мрежи и от работа в „компютърен облак“ (голяма група сървъри, свързани в система), с мобилни компютри и компютърни системи за сътрудничество, и се разпространява в производствения сектор и сектора на услугите. Това има важно значение за научноизследователската дейност, науката, образованието и самото правителство. Тези тенденции към откритост и сътрудничество при иновациите имат огромни последици за политиката в тази област. Факт е, че е важно да се намери подходящият баланс между улесняването на разпространението на познания и предлагането на достатъчно стимули за иновациите, но едновременно с това Комисията вярва, че тези тенденции ще доведат до дълготрайни икономически и социални ползи и че те трябва да се подкрепят.

Затова повече от всякога е важно да се предостави т.нар. „пета свобода“, която не е само свободно движение на научни работници, но и свободно движение на новаторски идеи. Истински отворените инвестиции изискват посредничество, междинни изпълнители и мрежи, където всички заангажирани лица могат да участват на равна нога. Международно конкуриращите си клъстери играят важна роля при събирането на едно място – физически и виртуално – на големи компании и МСП, университети, научноизследователски центрове и общности от научни работници и професионалисти, за да обменят знания и идеи. Обменът на знания между бизнеса и академичния свят трябва да се укрепи и трябва да се случва и в международен план. Мрежата Enterprise Europe предлага международен обмен на технологии, посредничество и други услуги за подкрепа на иновациите и бизнеса, и помага на МСП да работят на международната сцена. Необходимо е нейната дейност да се доразвие и допълнително да се подобри.

Резултатите от публично финансираните проучвания трябва да станат по-достъпни и да бъдат оставени на разположение. Научноизследователските информационни системи трябва да бъдат подобрени, свързани и оперативно по-съвместими, включително базата данни за трансфер на технологии BBS на мрежата Enterprise Europe. Информацията от публичния сектор трябва да бъде по-широкостъпна за научноизследователската дейност и иновациите (както се предлага в програмата в областта на цифровите технологии, в която за 2012 г. Комисията планира амбициозно преразглеждане на директивата за повторното използване на информацията от публичния сектор).

Основен въпрос е как да се увеличи потокът на – а следователно и ползите от – правата върху интелектуалната собственост (ПИС, включително патентите, дизайна и авторските права). При все че патентът на ЕС ще намали драстично разходите по патентоването в Европа, особено за МСП, икономическите ползи ще дойдат от

използването на ПИС в новаторските продукти и услуги. Това е особено важно в сектори като полупроводниците и телекомуникациите, където компаниите трябва да свържат много от съществуващите технологии и така да изискат права за достъп до редица права върху интелектуалната собственост.

Пазарите за търговия на ПИС трябва да станат по-прозрачни и по-малко разпокъсани, за да могат продавачите на ПИС и купувачите им да се идентифицират с по-голям успех, финансовите инвестиции да се правят в активи на ПИС, а сделките да бъдат със справедливи условия. Макар вече да се появяват някои инициативи както в държавите-членки, така и в международен план²⁴, те трябва да се разработват в европейски мащаб за възможно най-голяма ефикасност и за да се възползват от икономите от мащаба и обхвата. Тези пазари на знанието трябва да бъдат отворени за нови играчи на тях и да отключват потенциала на ПИС, който стои замразен в университети, научноизследователски институти и компании. Това може да породи големи нови потоци от приходи, които могат да бъдат повторно инвестирани в научноизследователска дейност, като така ще се създаде благоприятен цикъл.

Освен подкрепата в областта на интелектуалната собственост, която понастоящем се предоставя посредством бюро за техническа подкрепа на ПИС и посредством сътрудничеството с националните патентни служби, МСП се нуждаят от разширяване на помощта с цел ефикасно използване на закрилата на интелектуалната и индустриалната собственост, за да имат равни условия на работа с по-големите компании.

За да могат да работят добре пазарите на знания, връзката между интелектуалната собственост и политиката за конкуренцията изисква по-задълбочено осмисляне. Тази проблематика има редица аспекти. На първо място, трябва да се запази обхватът на закрилата на интелектуалната собственост и високото качество на патентите, предоставени в Европа, за да се гарантира, че законовите права са ясно очертани. На второ място, макар условията за сътрудничество в областта на ПИС (съвместно лицензиране, патентни обединения и т.н.) като цяло да имат положително въздействие, те също трябва да бъдат преразгледани, за да се гарантира, че не се използват в ущърб на конкуренцията. На трето място, процедурите за определяне на стандарти изискват ясни правила в областта на ПИС, за да се избегнат ситуации, при които дадена компания може неправомерно да придобие неконкурентно пазарно предимство, като прокара собствени ПИС като стандарт.

Ангажименти на Съюза за иновации

19. През 2011 г. Комисията ще учреди **Съвет за лидерство за европейския дизайн**, който ще бъде поканен да направи предложения в срок от една година за повишаване на ролята на дизайна за политиката за иновации, например чрез програми на ЕС и/или национални програми, както и за отличие за европейски дизайн. Като част от последващата работа върху Зелената книга за културните и творческите индустрии Комисията ще учреди **Европейски алианс на творческите индустрии**, за да развие нови форми на подкрепа за тези индустрии и да насърчи по-широкото прилагане на творческия похват и в други сектори.

²⁴ Като например пазарът за интелектуална собственост на датската патентна служба и съвместната инициатива на френската Caisse des Dépôts и американската Bank Ocean Tomo.

20. Комисията ще насърчава открития достъп до резултатите от финансираните с публични средства научни изследвания. Тя ще се стреми да **направи открития достъп до публикации основополагащ принцип за проекти, финансирани по линия на рамковите програми за научни изследвания на ЕС**. Комисията също така ще подкрепя развитието на интелигентни **информационни услуги в областта на научните изследвания**, позволяващи пълен и лесен достъп до резултатите от научноизследователските проекти.
21. Комисията ще улесни **ефективната научноизследователска дейност, извършвана в сътрудничество, и обмяната на знания** в рамките на рамковите програми за научноизследователска дейност и отвъд техните граници. Тя ще работи съвместно със заинтересованите страни за разработването на набор от образцови споразумения между консорциумите, като възможностите варират от традиционните подходи за закрила на интелектуалната собственост до много по-открити похвати. Също така са необходими механизми за по-нататъшното укрепване на службите за трансфер на знания в публичните научноизследователски организации, особено чрез международното сътрудничество.
22. До края на 2011 г., в тясно сътрудничество с държавите-членки и заинтересованите страни, Комисията ще направи предложения за **изграждане на европейски пазар, основан на знанието, за патентите и лицензите**. Той трябва да се основава на опита на държавите-членки в областта на **търговските платформи**, които съответстват на предлагането и търсенето, **пазари, които ще дадат възможност за финансовите инвестиции** в нематериални активи, както и други идеи, които ще вдъхнат нов живот на позабравени интелектуални собствениности, като например патентни сдружения и посредничество в областта на иновациите.
23. Комисията ще **анализира ролята на политиката в областта на конкуренцията за закрилата срещу използването на правата върху интелектуалната собственост за цели, свързани с нелоялна конкуренция**. Тя ще проучи въздействието на споразуменията за сътрудничество в областта на ПИС, като част от нейния преглед на прилагането на антитръстовите и правила спрямо хоризонталните споразумения между конкурентни компании.

4. ОПТИМИЗИРАНЕ НА СОЦИАЛНОТО И ТЕРИТОРИАЛНОТО СБЛИЖАВАНЕ

4.1. Разпространение на ползите от иновациите в Съюза

Съюзът за иновации трябва да ангажира всички региони. Финансовата криза има несъразмерно въздействие върху някои региони с по-ниски постижения и оттам идват рисковете, които подкопават наскоро постигнатото сближаване²⁵. Европа трябва да избегне опасността от появата на големи различия относно иновациите между най-силните новаторски региони и останалите.

Структурните фондове имат особено важна роля и вече предоставят значителни инвестиции в областта на научноизследователската дейност и иновациите. Около

²⁵ Заключение на Сравнителния анализ на европейските иновации за 2009 г.

86 милиарда евро са предвидени за сегашния финансов период (2007—2013 г.). Повечето от тези средства все още не са изразходвани, а би трябвало да се използват по по-ефективен начин за иновации и постигането на целите на стратегията „Европа 2020“. Понастоящем твърде много средства са заделени за припокриващи се проекти или за приоритети, по отношение на които даден регион е ошетен откъм относителни предимства. Регионите трябва да пренасочат средства въз основа на подхода за интелигентно специализиране и да се съсредоточат върху относителните си предимства в областите, където биха могли да имат отлични постижения.

Има и редица други начини, по които структурните фондове могат да се използват по по-резултатен начин. Сравнително малко средства се изразходват за обединяването на ресурси и експертни познания чрез международни проекти²⁶ например за подкрепа за научноизследователската инфраструктура или за създаването на клъстери на световно ниво. Могат да се използват много по-добре финансовите инструменти за разпределяне на частните финансови средства за научноизследователска дейност и иновации. Обществените поръчки, съфинансирани от структурните фондове, също би трябвало да се използват за повишаване на търсенето на новаторски продукти и услуги. Европейските социални фондове могат да се използват по-резултатно за обучение и преквалификация на хора, чиито умения са необходими на Съюза за иновации. Програмите на равнището на ЕС в подкрепа на междурегионалното сътрудничество (напр. регионите на знанието по РП7, клъстерни инициативи, финансирани по линия на Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации и мрежата Enterprise Europe Network, както и дейности, съфинансирани по програмите за европейско териториално сътрудничество) трябва да се консолидират, за да могат по-добре да подпомагат работата на регионите и да подсилят въздействието върху регионалното развитие. Освен това в бъдещите програми трябва да бъдат заложени стимули за сътрудничество между водещите новаторски региони и онези държави-членки, които все още имат да наваксват.

Ангажименти на Съюза за иновации

- 24.** От 2010 г.: Държавите-членки следва значително да подобрят начина, по който използват **съществуващите структурни фондове за проекти в областта на научноизследователската дейност и иновациите, които помагат на хората да овладеят необходимите умения, да подобрят работата на националните системи и да прилагат стратегии за интелигентно специализиране и международни проекти.** Това трябва да важи и аз финансирането пред присъединяването на страните, кандидатки да членки на ЕС. Комисията остава в готовност да съдейства и ще използва регионалните си научноизследователски и клъстерни инициативи в подкрепа на тази промяна и за създаването до 2012 г. на „платформа за интелигентно специализиране“, включително допълнително подкрепа за появата на клъстери от световна величина. По-подробна информация има в съпътстващото съобщение.
- 25.** Държавите-членки би трябвало да започнат **подготовката на програмите по структурните фондове за периода след 2013 г. с по-сериозен акцент върху иновациите** и интелигентното специализиране. Бъдещи регламенти, регламентиращи дейността на Европейския фонд за регионално развитие би

²⁶ Като се използва възможността по член 37, параграф 6, буква б) от Регламент (ЕО) № 1083/2006.

трябвало също така да предвидят значителни финансови ресурси в подкрепа на новаторски инициативи в регионите на Европейския съюз.

4.2. Повече социални ползи

Социалната иновация е важна нова област, която трябва да бъде насърчавана. При нея става въпрос за използването на находчивостта на благотворителните инициативи, асоциациите и социалните предприемачи, за да се намерят нови начини за посрещане на социалните нужди, които не са адекватно задоволени от пазара или от публичния сектор. Възможно е да става въпрос и за използването на същата тази находчивост, за да се предизвикат онези промени в поведението, които са необходими за справяне със сериозните предизвикателства, пред които е изправено нашето общество, като изменението на климата например. Едновременно със задоволяването на социалните нужди и справянето с предизвикателствата пред обществото, социалните иновации предоставят на хората нови възможности и създават нови социални отношения и модели на сътрудничество. Така те се оказват новаторски сами по себе си и са полезни за способността на обществото да въвежда иновации.

Примерите за социални иновации в Европа варират от програми за профилактика на коронарната болест на сърцето, които обхващат цялата общност, а не само лицата от „рисковите групи“, социални мрежи от оказващи помощ съседни на възрастни хора, които живеят сами, градски еко карти, които предоставят на местните общности информация за напредъка им към постигане на целите за намаляване на емисиите от вредни газове или етични банки, които предоставят финансови продукти, с които се търсят начини за оптимизиране на социалната и екологичната възвръщаемост на инвестициите.

Макар и да не липсват добри идеи, социалните иновации все още нямат въздействието, което би трябвало да имат. Експериментирането трябва да се подкрепя повече. Подходите, които имат ясни предимства пред текущата практика, трябва да се множат и разпространяват. За тази цел са необходими компетентни посредници, ефективни стимули и мрежи, които ускоряват и улесняват процеса на взаимно учене. В Европа вече съществува подобна инфраструктура за бизнес иновации, но все още няма нейни еквиваленти за социални иновации. Нужни са по-добри методи за оценка на това какво работи добре и какво — не и защо, както и на това чий обхват може и трябва да бъде разширен.

За да отговори на растящите нужди и очаквания на потребителите на публични услуги във времена на бюджетни ограничения, публичният сектор трябва да се възползва от иновациите повече от всякога. Все повече правителства възприемат подходи за предоставяне на услуги, в чиято основа стоят гражданите. Много от тях са започнали да прилагат стратегии за електронно правителство, целящи преобразуване на съществуващите услуги в онлайн услуги, а дори и за разработване на нови услуги, базирани на интернет. На равнището на ЕС е важно да се постигне по-добро познаване на предимствата на иновациите в публичния сектор, да се популяризират успешните инициативи и да се определят критерии за измерване на постигнатия напредък. Много ще зависи от натрупването на критична маса от лидери в публичния сектор, които да имат нужните умения за управление на иновациите. Това може да се постигне чрез по-комплексно обучение, както и чрез възможности за обмен на добри практики.

Преминаването към новаторска икономика има важно значение за света на труда. Работодателите се нуждаят от работници, които активно и непрестанно търсят нови и по-добри начини за вършене на задачите си. Това изисква не само по-висока квалификация, но и нови, базирани на доверието отношения между работодателя и работника. Този вид подход е необходим на всички нива на професионална заетост и трябва да обхване и секторите, които обикновено не се схващат като „сектори на познанието“. Отличен пример за това е секторът на социалните грижи, където е необходима квалифицирана, мотивирана и адаптивна работна ръка, за да предоставя качествени грижи за все по-големия брой възрастни европейци.

26. Комисията ще даде начало на **европейска пилотна инициатива в областта на социалните иновации**, която ще предложи експертни знания и „виртуален разпределителен център“ за социалните предприемачи и за публичния и други сектори.

- Тя ще насърчава социалните иновации посредством **Европейския социален фонд (ЕСФ)**, като ще доразвива значителните инвестиции в социалните иновации, които са направени по линия на ЕСФ през последните десет години като част от цикъла на въвеждане на иновациите. Това ще бъде допълнено от подкрепа за новаторски социални експерименти, които ще бъдат разработвани в рамките на Европейската платформа за борба с бедността.

- Социалната иновация би трябвало да стане основният акцент в следващото поколение програми по Европейския социален фонд. Държавите-членки се насърчават вече да увеличат усилията си, за да насърчат социалните иновации посредством ЕСФ.

27. От 2011 г. Комисията възнамерява да подкрепи една особено важна **научноизследователска програма, засягаща публичния сектор и социалните иновации**, като ще обърне внимание на въпроси като измерване и оценка, финансиране и други пречки пред разрастването и развитието. Като незабавна стъпка в тази посока тя ще даде начало на пилотен **Сравнително проучване на иновациите в публичния сектор (European Public Sector Innovation Scoreboard)** като основа за по-нататъшната работа по определяне на критерии за измерване на иновациите в публичния сектор. Съвместно с държавите-членки тя ще изследва дали е целесъобразно да се обединят новият учебен опит и учебни мрежи за нуждите на лидерите в публичния сектор на европейско равнище.

28. Комисията ще се консултира със социалните партньори, за да проучи как може да се направи така, че икономиката на знанието да обхване всички професионални нива и сектори. Тя ще се допита до социалните партньори за предложения за това, как да се разработи стратегия за трудовия пазар в сектора на грижите.

5. ОБЕДИНЕНИЕ НА СИЛИТЕ ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ОТКРИТИЯ: ЕВРОПЕЙСКИ ПАРТНЬОРСТВА ЗА ИНОВАЦИИ

Европа е изправена пред редица сериозни предизвикателства за нашето общество, като например застаряването на населението, последствията от изменението на климата и изчерпващите се ресурси. Откритията се състоят в намирането на нови способности за

лечение на животозастрашаващи болести, нови решения за подобряване на живота на възрастните хора, начини за съществено съкращаване на емисиите на CO₂ и на други източници на замърсяване, особено в големите градове, алтернативни източници на енергия и заместители на все по-изчерпващите се ресурси, намаляване на количеството на отпадъците и тяхното рециклиране и слагане на край на депонирането на отпадъците в почвата, подобряване на качеството на водните източници, интелигентен транспорт с по-малко задръствания, здравословни или висококачествени храни, за които се използват устойчиви методи на производство и технологии за бърза и сигурна обработка и обмен на информацията, комуникация и взаимодействие.

Успешната реализация на тези открития също така ще повиши конкурентоспособността ни, ще позволи на европейските компании да бъдат водещи в разработването на нови технологии, да растат и да поемат световното водачество на новоразвиващите се пазари, да подобрят качеството и работата на службите в публичния сектори така да допринесат за създаването на голям брой нови качествени работни места.

Предвид мащаба и спешността на предизвикателствата пред нашето общество и оскъдността на ресурсите Европа повече не може да си позволи сегашната разпокъсаност на усилията и бавния темп на промяната. Усилията и експертните познания в областта на научноизследователската дейност и иновациите трябва да се обединят и да се натрупа критична маса. Едновременно с това от самото начало ние трябва да създадем условия, които ще позволят на откритията бързо да намерят своя път до пазара, като така ще донесат бърза полза за гражданите и печалба за конкурентоспособността.

i) Новият подход на европейските партньорства за иновации

Поради тези причини в своята стратегия „Европа 2020“ Комисията обяви, че като част от водещата инициатива „Съюз за иновации“ ще даде ход на европейските партньорства за иновации. С тези партньорства ще се изпита нов подход към научноизследователската дейности и иновациите в ЕС.

На първо място, те ще бъдат **продиктувани от предизвикателствата**, като акцентът им ще бъде поставен върху ползите за обществото и бързото модернизиране на свързаните с тях сектори и пазари. Това означава, че те ще надхвърлят технологичното измерение на съществуващите инструменти, като например съвместните технологични инициативи (СТИ).

На второ място, те ще **имат действие по цялата верига на научноизследователската дейност и иновациите**. Партньорствата ще съберат на едно място всички действащи лица на равнището на ЕС и на национално и регионално равнище, имащи отношение към проблема, с цел да: i) увеличаване на усилията в областта на научноизследователската и развойната дейност; ii) координиране на инвестициите в демонстративните и пилотните инициативи; iii) предвиждане и бързо внедряване на необходимите разпоредби и стандарти; и iv) мобилизиране на „търсенето“, най-вече чрез по-добра координация на обществените поръчки, за да се гарантира, че изобретенията ще достигнат бързо до пазара. Вместо горните стъпки да се предприемат самостоятелно, както става сега, целта на партньорствата за иновации ще бъде те да се изготвят и прилагат успоредно, за да се съкратят сроковете за изпълнение.

На трето място, те ще **оптимизират, опростят и координират по-добре съществуващите инструменти и инициативи** и ще ги допълнят с нови действия, при нужда. Това би трябвало да позволи на партньорите по-лесно да си сътрудничат и да постигнат по-добри и по-бързи резултати в сравнение със ситуацията към момента. Ето защо те ще стъпят върху съответните вече съществуващи инструменти и действия, а където логиката позволява това (напр. за съвместни програми, водещи пазари, съвместни механизми за обществени поръчки за продукти, които все още не са на пазара, и за такива, които вече са на пазара; преглед на регулаторната рамка) — ще ги интегрират в единна съгласувана рамка за политика. Гъвкавостта е от важно значение — няма да има рамка, която да е с универсален обхват.

ii) Условия за постигане на успех

Партньорствата трябва да бъдат предприемани само в области, а и да се състоят само от дейности, при които намесата на правителството е недвусмислено оправдана и при които съчетаването на национални, регионални усилия и усилия от страна на ЕС в областта на научноизследователската и развойната дейност и мерките, свързани с търсенето, ще спомогнат за постигането на целите по-бързо и по-резултатно.

Изборът на „правилното“ партньорство до голяма степен ще предопредели успеха им. За да могат те да спазят обещанията си, е необходимо да бъдат изпълнени следните взаимосвързани условия:

- (1) Акцент върху конкретни предизвикателства пред обществото, които са общи за целия ЕС, с ясни, амбициозни и измерими цели, които ще доведат до постигането на важни ползи за гражданите и обществото като цяло преди 2020 г., и които са в области с голям нов пазарен потенциал за бизнеса в ЕС.
- (2) Сериозна ангажираност, залегнала в политиката, и от страна на заинтересованите лица: партньорствата ще трябва да мобилизират всички ключови заинтересовани лица в името на една добре дефинирана цел, която трябва да бъде постигната до 2020 г., подкрепена от сериозна и устойчива ангажираност за по-дълъг период от време. Те също така ще предлагат платформи за отворени иновации и ангажираност от страна на гражданите, включително посредством връчването на награди за научноизследователска дейност. Самата Комисия смята да играе водеща роля при разработването на партньорствата.
- (3) Ясно допълнително предимство за ЕС: Действието на равнище на ЕС трябва да доведе до ползи от гледна точка на ефикасността и до широкомащабно въздействие чрез натрупване на критична маса (напр. опростяване и оптимизиране, обединяване и по-ефикасна употреба на недостатъчните публични ресурси, т.е. чрез синхронизиране на научноизследователските програми или програмите за обществени поръчки в държавите-членки; решения с по-високо качество, оперативна съвместимост и по-бързо оползотворяване).
- (4) По-сериозен акцент върху резултатите, постигнатото и въздействието: партньорствата трябва да са ориентирани към постигането на резултати и следователно не трябва да се стремят да бъдат всеобхватни. Предизвикателствата пред обществото трябва да бъдат разделени на по-малки „работни пакети“, за които отделни групи заинтересовани лица, чиито интереси

се припокриват, трябва да разработят свои собствени планове за изпълнение, като очертаят какво трябва да се направи, от кого и докога. Предварително трябва да бъдат определени ясни цели, значими етапи и очаквани резултати.

- (5) Адекватна финансова подкрепа: факт е, че една от основните цели на партньорствата за иновации е да гарантира, че недостатъчните финансови ресурси се използват по най-добрия начин, като се избягва скъпоструващото дублиране, но едновременно с това няма съмнение, че ще е необходима допълнителна финансова подкрепа, за да може да се отчете мащабността на предизвикателството. От всички заинтересовани страни ще се очаква да направят своя принос, а Комисията ще търси начини за разпределяне на бюджета на ЕС, за да увеличи размера на цялостното финансиране. Тя ще осигури финансиране за започването на първите партньорства по сегашните финансови перспективи и ще направи оценка на финансовите нужди на партньорствата при изготвянето на предложенията си за следващите финансови перспективи.

iii) Управление и методи на работа

И най-добрите идеи могат да се провалят заради лошо изпълнение и слабо наблюдение. Създаването на резултатни, прости и достатъчно гъвкави структури за направляване и наблюдение на напредъка, за посредничество между различаващите се интереси и намаляване на забавянията ще бъде от определящо значение за успеха на партньорствата.

Договореностите за управление следва да балансират необходимостта от ангажираност на високо равнище и функционалната координираност, като трябва да има сериозни децентрализирани оперативни отговорности за гарантиране на ефективно припознаване от страна на професионалистите и другите ключови заинтересовани страни. Членството трябва да отразява интегрирания подход, така че заинтересованите страни, които се занимават с различни елементи на отношението търсене-предлагане, да са адекватно представени. За да се отрази важноста на тези различни страни, всяко партньорство трябва да се ръководи от представителен управляващ съвет, съставен от ограничен брой представители на високо равнище на държавите-членки (министри), членове на парламента, ръководители на промишлени предприятия, научни работници и други основни заинтересовани страни, които ще трябва да поемат сериозен ангажимент, за да осъществят целите на партньорството. Съветът трябва да се подкрепя от оперативни групи, съставени от експерти от частния и публичния сектор, професионалисти и потребители, които ще определят и изпълняват съдържанието на „работните пакети“. Съветът ще се председателства от водещ/и член/ове на Комисията и ще се подпомага от секретариат, който ще бъде предоставен от Комисията. Първата му задача ще бъде да изготви многогодишен стратегически план за работа, който съдържа конкретни цели и с който се разпределят отговорности и се определят основните етапи от изпълнението с цел да се наблюдава напредъкът. На равнище на ЕС Комисията ще работи в близко сътрудничество със Съвета и Парламента, за да осигури силна политическа подкрепа както за целите и насоките на всяко партньорство, така и за да (се) ускори създаването на необходимата регулаторна рамка.

iv) Набелязване на европейските партньорства за иновации

С оглед на постигането на целта на „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж Комисията възнамерява да даде началото на партньорства за иновации в ключови области, като обърне внимание на основни предизвикателства пред обществото като енергийната сигурност, транспорта, измененията в климата и ресурсната ефективност, здравеопазването и застаряването, методите за производство, които са щадящи околната среда, и управлението на земите.

Като примери за възможни партньорства могат да бъдат посочени партньорства в следните области:

- Справяне с основните проблеми, свързани с измененията в климата и с енергията, които се причиняват от големите градове (които консумират около 80 % от цялата енергия в ЕС и чиято е отговорността за отделяне на около същия дял парникови газове), чрез създаването на представителна платформа на основните заинтересовани страни и повишаването на употребата на съществуващи и бъдещи ИКТ за ускоряване на изграждането на „интелигентни“ електроенергийни мрежи, нови системи за използване на енергията, генерирана от възобновяеми енергийни източници, по-интелигентна и чиста градска мобилност, повишена енергийна ефективност на сградите;
- Гарантиране на по-високо качество и ефикасност на начина, по който използваме водата;
- Обезпечаване на сигурна снабдителска верига и постигане на ефикасно и устойчиво управление и употреба на неенергийните суровини по протежение на цялата верига на стойностите;
- Намаляване на емисиите парникови газове чрез по-ефективен контрол на емисиите в сферата на транспорта също извън градските зони, най-вече посредством оперативно съвместими и интелигентни системи за управление на движението при всички видове транспорт, което води до напредък в областта на логистиката и промени в поведението ни.
- Насърчаване на конкурентоспособността на ЕС в областта на цифровите технологии чрез по-бърз достъп до информация и нови начини за надеждна комуникация, интерфейс и обмен на знания, което става възможно благодарение на интернета на бъдещето.
- По-добри възможности за снабдяване с храни, произведени по начин, който е щадящ ресурсите, продуктивен и с ниска степен на отделяне на емисии вредни газове, посредством прилагането на усъвършенствани селскостопански методи и методи от областта на преработката на храните.
- Подобряване на качеството на живот на застаряващото население, напр. чрез нови новаторски решения, клинични изпитвания, диагностика и лечение на болести, свързани с възрастта, прилагане на нови новаторски решения, базирани на ИКТ, и разработване и въвеждане на нови продукти, устройства и услуги, специално пригодени за възрастните хора.

Вече е започнала подготвителна работа по стартирането на конкретни партньорства в следните области: активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве,

ефикасно използване на водата, неенергийни суровини, интелигентна мобилност, производителност и устойчивост на селското стопанство и интелигентни и приятни за живеене градове, като в последната област са съчетани енергийната ефективност, екологичният транспорт и бързият интернет (вж. приложение III).

Партньорствата за иновации обаче са ново понятие, което Комисията желае първо да тества чрез пилотно партньорство, преди да даде старт на други партньорства. Подобен пилотен проект трябва да помогне за утвърждаването на допълнителното предимство на понятието, да оцени интереса и ангажимента на всички ключови заинтересовани страни, да предложи подходящи варианти за това как най-добре да се разработят работните пакети и да се гарантира ефективно управление.

Като отчита обществената значимост, степента на подготвеност и представителността на концепцията за партньорство, Комисията предлага да даде начало на пилотен проект за активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве. Целта му следва да бъде до 2020 г. да позволи на гражданите да живеят по-дълго самостоятелно в добро здраве, като се увеличи с две години средният брой на години живот в добро здраве, а след постигането на тази цел да се подобри устойчивостта и ефективността на социалните ни системи и системите на здравеопазването, както и да се създаде пазар в ЕС и в световен мащаб за новаторски продукти и услуги, който ще предостави нови възможности за бизнеса в ЕС. Повече информация за предложението пилотен проект за активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве може да се открие в приложение III.

„Тестовата фаза“ на подхода за партньорства ще бъде 2011 г. До края на 2010 г. Комисията ще разработи сериозен набор от критерии за подбор, както и задълбочен и прозрачен процес на подбор за бъдещите партньорства. Тези критерии и този процес на подбор ще започнат да се прилагат от м. януари 2011 г. Въз основа на този процес и на прилагането на тези критерии, както и на потвърждение на готовността на потенциалните партньорства в области като енергетика, „интелигентни градове“, устойчив добив на суровини, ефикасност при използването на водата, интелигентна мобилност и производителност и устойчивост на селското стопанство Комисията ще представи предложенията за партньорства, които отговарят на критериите, на останалите институции през 2011 г., от м. февруари насетне, като част от разгръщането на изпълнението на стратегията „Европа 2020“ в синхрон с целта за развитие на икономика с нисък обем отделяни въглеродни емисии, която използва ефикасно енергийните ресурси и която има стабилна индустриална основа.

През м. юни 2011 г. Комисията ще представи предложенията, като така даде формалното начало на предложенията за партньорства, като подробно очертае условията за управление, финансиране и изпълнение. В края на „тестовата фаза“, т.е. преди края на 2011 г., Комисията ще прегледа и оцени ефективността на подхода за прилагане на партньорства и ще очертае дали и как възнамерява да напредва с тях, най-вече по отношение на подкрепата по линия на рамковата програма за научни изследвания.

Ангажименти на Съюза за иновации:

29. Съветът, Парламентът, държавите-членки, промишлеността и други заинтересовани страни се приканват да подкрепят идеята за партньорство за иновации и да посочат конкретните ангажименти, които те ще поемат,

за да заработи тази идея на практика. Комисията приканя всички ключови заинтересовани лица да поемат ангажимент за обединението на усилията им и на ресурсите за постигането на целите, поставени с партньорството.

Комисията ще приветства всички гледни точки и идеи относно областите, в които се обмисля започване на бъдещи партньорства, както и други евентуални области, които отговарят на критериите за успех.

Като първа конкретна стъпка в началото на 2011 г. Комисията ще започне подготвителна работа по пилотното партньорство за активен живот на възрастните хора и остаряване в добро здраве. Като вземе предвид становищата на Парламента и Съвета, както и мнението на други заинтересовани страни, тя ще представи предложенията за бъдещи партньорства през 2011 г.

6. ДА ИЗПОЛЗВАМЕ МЕЖДУНАРОДНОТО СЪТРУДНИЧЕСТВО В ПОДКРЕПА НА НАШИТЕ ПОЛИТИКИ

Конкуренцията за знания и пазари става все по-разпространена в световен мащаб. Решенията на частния сектор за това, къде да се инвестира в научноизследователска и развойна дейност и иновации, се вземат в световен мащаб. Европа губи позиции в тази световна надпревара. С описаните по-горе действия на Съюза за иновации се цели тази тенденция да се обърне и Европа да стане по-атрактивно място за компаниите и инвеститорите.

Успехът на Европа зависи от способността ѝ да обърне съществуващата от няколко десетилетия тенденция на относително „изтичане на мозъци“ и да привлече водещи таланти. Европейските университети и научноизследователски институти ежегодно връчват хиляди научни степени в областта на научните и инженерните дисциплини на чужди граждани. На тези хора трябва да се предложи възможността да останат в Европа, като се проучат възможностите по пакета „научна виза“²⁷ и схемата „сина карта“. Но освен получените необходими законови права те трябва да са убедени, че университетите и научноизследователските центрове в Европа, както и клъстери за иновации около тях са места, които притежават отлично качество на световно равнище и че условията за живот и работа са привлекателни.

За да бележи Европа успехи при тази световна надпревара за постигане на отлично качество, тя трябва да задълбочи международното си научно и технологично сътрудничество. Научноизследователските програми на ЕС вече са сред най-отворените в света. Пазарите на Европа също са най-отворените в света, предоставящи на инвеститорите достъп до интегриран и конкурентен вътрешен пазар от 500 милиона клиенти, основаващ се на ясни, предсказуеми и справедливи правила.

На този открит подход трябва да се отвърне по съответния начин чрез сътрудничеството ни с трети страни в областта на науката и технологиите. Международното сътрудничество трябва да се осъществява ръка за ръка с интегриран

²⁷ Директива 2005/71/ЕО на Съвета, ОВ L 289/15, 3.11.2005 г., включително препоръката на ЕК за краткосрочните визи за научни работници.

подход за предлагане на пазара на резултатите от общите научноизследователски и развойни или новаторски проекти. Това по-конкретно означава предлагане на сходна защита на ПИС, открит достъп до оперативно съвместими стандарти, недискриминиращи обществени поръчки и премахване на други нематериални пречки пред търговията в съответствие с международните изисквания.

Европа трябва да действа единно, за да постигне подобни справедливи условия в световен мащаб в областта на научноизследователската дейност и иновациите. Понастоящем държавите-членки, регионите или дори местните власти сякаш се съревновават помежду си за споразуменията за научно сътрудничество, дейностите и службите в другите икономики. Това води до разпръсване и разпокъсаност на усилията. Това също така води до отслабването на позициите на Европа при договаряне на достъп до пазара с наши важни партньори в световен мащаб при справедливи условия на конкуренция. Поради това наскоро постигнатият напредък с Европейската рамка за международно сътрудничество в областта на науката и технологиите и Стратегическия форум за международно сътрудничество, трябва да се ускори.

И на последно място, много, ако не и всички предизвикателства пред обществото, към които трябва да се насочат усилията на Европа в областта на научноизследователската дейност и иновациите, са и световни. Преодоляването на много от тези предизвикателства изисква обединяване на усилията в световен мащаб²⁸. По-конкретно, много основни научноизследователски инфраструктури изискват огромни инвестиции, които могат да бъдат увеличени само чрез сътрудничество на световно равнище.

Ангажименти на Съюза за иновации

- 30.** До 2012 г. Европейският съюз и неговите държави-членки следва да внедрят интегрирани политики, с които да гарантират, че водещи в областта си представители на академичния свят, научни работници и новатори пребивават и работят в Европа и с които да привличат достатъчно на брой висококвалифицирани граждани на трети страни да останат в Европа.
- 31.** Европейският съюз и държавите-членки следва да се отнасят към сътрудничеството с трети страни в научната сфера като към въпрос от общ интерес и да разработват общи подходи. Това би трябвало да допринесе към намирането на световни подходи и решения за предизвикателствата пред обществото и към установяването на справедливи условия на конкуренция (премахването на пречките пред достъпа до пазара, улесняване на стандартизацията, защита на ПИС, достъп до обществени поръчки и др.). През 2012 г. съвместно с рамката на Европейското изследователско пространство Комисията ще предложи общи за ЕС и държавите-членки приоритети в областта на науката и технологиите като основа за координирани становища или съвместни инициативи по отношение на трети страни, като се гради над работата на Стратегическия форум за международно сътрудничество. Междувременно ЕС и държавите-членки трябва да действат съгласувано при поемането на ангажименти по споразумения в областта на науката и технологиите и дейности с трети страни. Ще се разгледа потенциалният обхват на споразумения, които съдържат клаузи

²⁸

В този контекст е важна ролята на политиката за развитие на ЕС.

за защита на евентуални бъдещи договорености (споразумения тип „чадър“), между държавите-членки и трети страни.

- 32.** Европейският съюз би трябвало да засили сътрудничеството си за развитието на световните научноизследователски инфраструктури. До 2012 г. трябва да бъдат постигнати споразумения с международните партньори за разработването на научноизследователски инфраструктури, в това число и ИКТ инфраструктури, които поради необходимите разходи, сложност и/или изисквания за оперативна съвместимост могат да бъдат разработвани само в световен мащаб.

7. КАК ДА СЕ СЛУЧИ ТОВА?

Трансформирането на ЕС в един истински Съюз за иновации изисква устойчиви усилия, близко сътрудничество и резултатно изпълнение на всички равнища (на ЕС, национално, регионално) в продължение на немалко години. Следователно ролите и отговорностите на всеки играч в Съюза за иновации трябва да бъдат ясно определени, като трябва да се установят стабилни механизми за наблюдение, за да се избегнат отклонения.

7.1. Реформиране на системите в научноизследователската дейност и иновациите

Макар действията на равнище на ЕС да са важни, качеството на националните системи в научноизследователската дейност и иновациите — както и взаимодействието им помежду им и с ЕС — остава от особена важност за насърчаването на бизнеса и възможността и желанието на гражданите да инвестират. Необходими са значителни реформи в националните и регионалните политики.

За да окаже подкрепа на държавите-членки да проектират тези реформи във времена на сериозни бюджетни ограничения, Комисията е събрала в едно наличните доказателства и е набелязала комплекс от характерни черти на политики от системи, които са доказали, че работят резултатно. Те са изложени в приложение I. Много от тези характеристики вече са намерили отражение в ангажиментите по политиките, предложени в настоящото съобщение. Държавите-членки се приканват да използват набелязаните характеристики на политиките за извършването на обстойна „самооценка“ на своите системи в научноизследователската дейност и иновациите, а в последствие да определят основните реформи в националните си програми за реформа по „Европа 2020“, срокът за изготвянето на които е до м. април 2011 г. Тези характеристики на политиките може да се окажат от значение и за страните кандидатки и за евентуалните страни кандидатки.

Комисията ще използва набелязаните характеристики на политиките като основа за подкрепата на по-нататъшен обмен на най-добри практики сред държавите-членки и за подобряване на инструментите за отчитане по политиките (напр. Trendchart и ERA-WATCH). Тя също така е готова да окаже подкрепа на характерни за страните прегледи, изискващи международни експертни познания. И по-конкретно, Комисията ще търси нови стратегически отношения с ОИСР.

Комисията смята, че Съветът (по конкурентоспособност) би могъл да изиграе нова роля при наблюдението на напредъка на държавите-членки с реформите за иновации като

част от цялостната икономическа координация в рамките на стратегията „Европа 2020“ („Европейски семестър“).

33. Държавите-членки се приканват да извършат самооценка въз основа на характеристиките на политиките, изложени в приложение I, и да набележат основни предизвикателства и важни реформи в националните си програми за реформа. Комисията ще окаже подкрепа на този процес посредством обмен на най-добри практики, партньорски проверки и разработване на база от доказателства. Тя също така ще ги приложи към собствените си инициативи за научноизследователска дейност и иновации. Напредъкът ще се наблюдава в рамките на интегрираната икономическа координация („Европейски семестър“).

7.2. Измерване на напредъка

Напредъкът към реализирането на Съюза за иновации трябва да се измерва на равнище на Европейския съвет по два основни показателя: инвестиционната цел в областта на научноизследователската и развойната дейност и нов показател за иновации, както се изисква от Европейския съвет²⁹.

С цел да се подпомогне на Комисията да отговори на искането на Европейския съвет, бе учредена група на високо равнище от водещи бизнес новатори и икономисти, за да бъдат набелязани евентуални показатели, които по най-добрия начин ще отразят интензитета на научноизследователската и развойната дейност и иновациите, като се избегне дублирането с 3 %-ната инвестиционна цел в научноизследователската и развойната дейност, като се постави акцент върху резултатите и въздействието и се гарантира международната съпоставимост.

Изводите на групата са³⁰, че има спешна нужда да се подобри степента на наличие на данни и обхватът и качеството на показателите, за да измерват и наблюдават новаторските постижения — от технологичните иновации до други форми на иновации (напр. иновации в публичния сектор). Тя разгледа два варианта: списък с три показателя, които са на разположение още сега (въз основа на заявленията за патент, на приноса на средно високотехнологични и високотехнологични продукти към търговския баланс, както и на заетостта в дейности, изискващи интензивно използване на знания), и самостоятелен показател (който отразява успешното развитие и динамика на новаторските предприемачески дейности). Макар бизнес демографските данни по принцип да са налице, разработването на показател, който да измерва дела в икономиката на бързоразвиващите се компании, занимаващи се с иновациите, изисква по-задълбочена работа, която може да отнеме две години.

След като разгледа заключенията на групата, Комисията реши да предложи самостоятелния показател, основаващ се на бързоразвиващите се фирми, занимаващи се с иновации, който най-добре отговаря на искането на Европейския съвет, макар разработването му да отнеме две години. Този показател предлага добро измерване на динамиката на икономиката; улавя важна част от нашата икономика, от където ще трябва да се появят растежът и работните места; ориентиран е към резултатите и отразява въздействието на рамковите условия за иновации, които могат да бъдат повлияни от разработващите политики лица на равнище на ЕС и на национално

²⁹ Заключение на Европейския съвет от 25-26 март 2010 г. (EUCO 7/10).

³⁰ http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/geoghegan-quinn/hlp/index_en.htm.

равнище. Той също така се съсредоточава върху критичната празнина, която ЕС трябва да запълни, ако иска да настигне лидерите в иновациите на световната сцена.

Комисията също така е убедена, че — тъй като иновациите са многоаспектно явление, едно цялостно наблюдение на напредъка изисква по-обхванат набор от показатели. Ето защо въз основа на Сравнителния анализ на европейските иновации (*European Innovation Scoreboard*) тя разработи сравнителен анализ на научноизследователската дейност и иновациите в Съюза, за да предложи показатели за сравнение на постиженията в ЕС и в държавите-членки по обхванат набор от показатели, включително и набелязаните от групата на високо равнище. Списъкът с показателите е изложен в приложение II. Въпреки че се използват най-добрите източници на статистическа информация, налични към момента, необходимо е да се върши още за разработването на показатели по въпроси като нетехнологичните иновации, дизайна, иновациите в сферата на услугите и постиженията на регионално равнище.

34. Комисията предлага да се започне работата, необходима за разработването на нов показател, който измерва дела в икономиката на бързоразвиващите се компании, занимаващи се с иновации. Това ще изисква пълно сътрудничество от страна на държавите-членки и на международните партньори. При условие че бъдат поети такива ангажименти, Комисията ще направи необходимите предложения и ще предприеме спешни мерки за разработването на този показател в рамките на следващите две години, като работи заедно с ОИСР, където е целесъобразно, за да се превърне той след време в нов основен показател, който като част от стратегията „Европа 2020“ да позволява сравнение на постиженията на ЕС с тези на основните му търговски партньори.

- Започвайки незабавно, **Комисията ще наблюдава цялостния напредък по постиженията в областта на иновациите, като използва сравнителния анализ на научноизследователската дейност и иновациите в Съюза (вж. приложение II).**

7.3. Ангажираност от страна на всички за реализирането на Съюза за иновации

Колективните усилия на институциите на ЕС и на другите заинтересовани лица ще бъдат ключът към успеха на Съюза за иновации.

Европейският съвет следва да предоставя насоки и импулс с политиките си като част от стратегията „Европа 2020“.

Съветът следва да има водеща роля при приемането на необходимите мерки за подобряването на рамковите условия в ЕС. След започването на европейските партньорства за иновации той трябва да гарантира, че съществуват условия, които ще позволят те доведат до резултати. Комисията предлага Съветът да се събира веднъж на всяко полугодие под формата на „Съвет по иновациите“, в който ще участват съответните министри, за да се измери напредъкът и да се набележат областите, в които може да е необходим свеж полъх.

Европейският парламент се приканва да даде предимство на предложенията и инициативите, свързани със Съюза за иновации, включително и с набелязването и успеха на европейските партньорства за иновации. Комисията ще приветства инициатива, при която веднъж годишно Парламентът ще провежда основен дебат по

напредъка по политиката заедно с представители на националните парламенти и заинтересовани страни с цел да се набележат основните послания и да се държи Съюзът за иновации на челно място в политическата програма на Съюза.

Европейската комисия ще разработва инициативите, очертани в рамките на Съюза за иновации. Тя ще подпомага държавите-членки с реформата на системите им и ще предприема инициативи за насърчаване на обмена на добри практики на всички равнища. Комисията ще разшири обхвата на мандата на съвета на Европейското изследователско пространство и ще включи изтъкнати водещи фигури от бизнеса, финансите и млади научни работници и новатори, за да се прави текущо оценяване на Съвета за иновации, да се отразяват новите тенденции и да се дават препоръки за приоритети и действия. Комисията системно ще наблюдава напредъка и ще изготвя доклад веднъж годишно за постигнатия напредък. Където е целесъобразно, тя ще използва прерогативите по Договора, за да предлага специфични за дадената страна препоръки в областта, за да окаже подкрепа на държавите-членки в процеса им на осъществяване на реформи.

Държавите-членки (и регионите им) следва да се погрижат за въвеждането на необходимите структури за управление там, където те все още не съществуват. Те следва да проведат подробни самооценки и да потърсят начини да реформират системите си, за да се насърчава отличното качество, близкото сътрудничество и да се следва подходът на интелегентното специализиране от гледна точка на ЕС. Те следва да преразгледат оперативните си програми, финансирани съвместно със структурните фондове в съответствие с приоритетите, определени по „Европа 2020“, и да търсят начини за насочване на допълнителни ресурси към научноизследователската дейност и иновациите. В националните програми за реформи, срокът за които е до м. април 2011 г., следва да се набележи какви са конкретните стъпки, които те ще предприемат, до кога и ако има разходване на средства, как ще се отчитат те. Новият комитет на Европейското изследователско пространство следва да поеме отговорността за насърчаването на напредъка на държавите-членки при осъществяването на Съюза за иновации, като осигурява необходимото участие на министрите от съответния отрасъл и координацията с групата по въпросите на предприемаческата политика.

Заинтересованите страни – бизнесът, местните органи, социалните партньори, фондациите, неправителствените организации (НПО) – се приканват да дадат своята подкрепа за Съюза за иновации. Европейският икономически и социален комитет и Комитетът на регионите се приканват да работят с организациите и органите, които те представляват, за да се мобилизира подкрепа, да се насърчат инициативите и да се спомогне за разпространяването на най-добрите практики.

Комисията ще способства за осъществяването на дебат и обмен на идеи и най-добри практики чрез онлайн „борси“ и социални мрежи, посветени на Съюза за иновации.

За да се насърчи още повече този процес на обмен и да се популяризира мисловната нагласа за иновации, Комисията ще свиква ежегодно Събрание за иновациите, за да обсъди състоянието на Съюза за иновации във връзка с предложения дебат в Европейския парламент. В него участие следва да вземат министри, членове на Европейския парламент, бизнес лидери, декани на университети и научноизследователски центрове, банкери и инвеститори в областта на рисковия капитал, водещи научни работници, новатори и — не и на последно място, гражданите на Европа.

ПРИЛОЖЕНИЕ I Инструмент за самооценка:
Характеристики на добре работещи национални и регионални системи
за научноизследователска дейност и иновации

1. **Насърчаването на научноизследователската дейност и иновациите се смята за ключов инструмент на политиката (в тази област) за повишаване на конкурентоспособността и създаването на работни места, за разрешаване на основните предизвикателства пред обществото и за подобряване на качеството на живот и точно по този начин се представя пред обществото**
 - Публичната дейност във всички имащи отношение области на политика (включително образование и квалификация, функциониране на пазарите на продукти и услуги, финансови пазари, трудови пазари, предприемачество и бизнес средата, отраслова политика, сближаване/териториално устройство, инфраструктура/ИКТ, както и облагане с данъци на всички нива) се предвижда и изпълнява в стратегическа, свързана и интегрирана рамка, изготвена с перспектива за насърчаване на иновациите и укрепване на базата от знания и фундаменталната научноизследователска дейност.
 - Когато политиките и финансирането са насочени към конкретни приоритети, то те са все повече ориентирани към справяне с основните предизвикателства пред обществото, като ресурсната ефективност, измененията в климата, здравеопазването и застаряването, и към извличане на конкурентно предимство при намирането на нови решения за справянето с тях.

2. **Изработването и изпълнението на политики в областта на научноизследователската дейност и иновациите се насочват от най-високите нива сред отговорните за създаването на политиката и се базират на многогодишна стратегия. Политиките и инструментите са насочени към използване на съществуващите или нововъзникващите национални/регионални предимства в рамките на контекста на ЕС („интелигентно специализиране“)**
 - Ефективна и стабилна централно управленска структура, обикновено направлявана от високите политически нива, определя широкообхватните насоки на политиката на многогодишна основа и гарантира устойчиво и правилно координирано изпълнение. Тази структура се подкрепя от мрежите, ангажиращи всички имащи отношение заинтересовани страни, като промишлеността, регионалните и местните органи, парламентите и гражданите, като така се стимулира културата за иновации и изграждане на взаимно доверие между науката и обществото.
 - В многогодишна стратегия се определят ограничен брой приоритети, като това е предшествано от международен анализ на предимствата и недостатъците на национално и регионално равнище, както и анализ на нововъзникващите възможности („интелигентно специализиране“) и на развитието на пазарите, и се предлага предвидима политика и бюджетна

рамка. Стратегията надлежно отразява приоритетите на ЕС, като избягва ненужното дублиране и разпокъсване на усилията и усилено търси начини за използване на възможностите за съвместно изготвяне на програми и за трансгранично сътрудничество, както и за използване на възможностите за действие, създавани с инструментите на ЕС. Двустранното сътрудничество със страни извън ЕС се базира на ясна стратегия и — където е възможно, се координира с другите държави-членки на ЕС.

- Въведена е ефективна система за наблюдение и преразглеждане, която използва в максимална степен показателите за постигнатите резултати, международното сравнение и инструментите за последваща (ex-post) оценка.

3. Политиката за иновации се следва в по-широк смисъл, като тя се разпростира извън технологичната научноизследователска дейност и приложенията ѝ

- По-широкото понятие за иновации — включително иновациите в сектора на услугите, усъвършенстването на процесите и организационната промяна, бизнес моделите, проучването на пазара, търговските марки и дизайна — се насърчава активно, *inter alia* посредством повече интердисциплинарна дейност, в която се включват групи от ползватели или потребители като важна част на отворените иновации.
- Политиките, свързани с предлагането и търсенето, се разработват съгласувано, като доразвиват и увеличават капацитета за поглъщане на единния пазар.

4. Съществуват адекватни и предсказуеми публични инвестиции в научноизследователската дейност и иновациите, насочени по-конкретно към стимулирането на частните инвестиции

- Признава се, че публичното финансиране играе важна роля за осигуряването на висококачествена инфраструктура за знания и като стимул за поддържане на отличното качество в областта на образованието и научноизследователската дейност, в това число достъпа до научноизследователска инфраструктура на световно равнище, изграждането на регионален капацитет в областта на науката и технологиите и подкрепянето на дейност за въвеждането на иновации, особено в периоди на икономическа рецесия. В резултат на това публичните инвестиции в образованието и в научноизследователската дейност и иновациите се приоритизират и предвиждат в бюджета в рамката на многогодишни планове, за да се гарантира предсказуемост и дългосрочно въздействие, и се прибягва до структурните фондове, когато е целесъобразно.
- Публичното финансиране цели да задейства повече инвестиции от частния сектор. Разглеждат се и се приемат новаторски финансови решения (напр. публично-частни партньорства) и използването на

данъчни стимули. Правят се реформи, за да се отразят променящите се условия и да гарантира оптимална възвръщаемост на инвестициите.

5. Отличното качество е основен критерий за политиката в областта на научноизследователската дейност и образованието

- Все повече финансирането на научноизследователската дейност се предоставя на състезателни начала, като балансът между институционалното и проектното финансиране на научноизследователската дейност е ясно обосновано. Институтите се оценяват въз основа на международно признати критерии, а проектите се подбират въз основа на качеството на предложенията и очакваните резултати, като се осъществява външна партньорска проверка. Финансирането на научните работници може да се пренесе през границите и между институтите. Резултатите от публично финансираните изследвания са защитени и се публикуват по начин, който насърчава използването им.
- Висшите учебни заведения и научноизследователските институти се радват на необходимата самостоятелност за организиране на дейностите си в области като образование, научноизследователска дейност и иновации, прилагат отворени методи за набиране на служители и се възползват от алтернативни източници на финансиране като благотворителната дейност.
- Правните, финансовите и социалните рамки за научна кариера, включително докторска степен, предлагат достатъчно привлекателни условия както за мъже, така и за жени в сравнение с международните стандарти, особено стандартите в САЩ. Това включва благоприятни условия за съчетаване на личния и професионалния живот и за професионално развитие и обучение. Има редица стимули за привличане на водещи международни таланти.

6. Образователните и квалификационните системи предлагат подходящия набор от умения

- Въведени са политики и стимули, за да се гарантира наличие на достатъчно студенти и докторанти в научните, технологичните, инженерните и математическите дисциплини, както и подходящият набор от умения сред населението (включително чрез стабилни системи за професионално обучение, за образование и квалификация) в средносрочен до дългосрочен план.
- Образователните и квалификационните програми се съсредоточават върху това, да предадат на хората възможност за усвояване и развиване на общи умения като критично мислене, способност за разрешаване на проблеми, творчески умения, работа в екип, межкултурни и комуникационни умения. Обръща се специално внимание на запълването на празнини при уменията за работа с иновации. Обучението и образованието за предприемачи се предлага масово или се включва в

програмите. За тази цел усилено се насърчава партньорството между формалното образование и другите сектори.

7. Активно се насърчават партньорства между висшите учебни заведения, научноизследователските центрове и бизнеса на регионално, национално и международно равнище

- Където е възможно усилията в областта на научноизследователската дейност се придружават от инструменти в подкрепа на предлагането на пазара на новаторските идеи. Въведени са политики и инструменти, като клъстери за иновации/знания, платформи за прехвърляне на знания и системи за предоставяне на ваучери, за да се насърчават сътрудничеството и споделянето на знания, както и за да се създава по-благоприятна бизнес среда за МСП.
- Научните работници и новаторите могат да преминават лесно от публичните към частните институти и обратно. Има ясни правила за придобиване на права върху интелектуалната собственост, като има внедрени системи за споделяне и подкрепа, за да се улесни прехвърлянето на знания и за създаването на нови компании под шапката на даден университет и за привличането на (рисков) капитал и инвеститори в новаторски компании (т.нар. „бизнес ангели“).
- Няма пречки пред учредяването и дейността на международните партньорства и сътрудничество.

8. Рамкови условия за насърчаване на бизнес инвестициите в научноизследователската и развойната дейност, предприемачеството и иновациите

- Политиките за насърчаване на иновациите, предприемачеството и подобряването на качеството на бизнес средата са тясно свързани.
- Съществуват благоприятни условия за насърчаване на растящ и стабилен пазар за рисков капитал, особено в ранните етапи на развитието.
- В съответствие със Законодателния акт за малките предприятия в Европа³¹ правилата за започване и управление на бизнес са прости и разработени от гледната точка на МСП. Правната рамка е прозрачна и актуална. Правилата се прилагат стриктно. Пазарите са динамични и конкурентни. Насърчава се желанието за поемане на рискове. Разпоредбите за неплатежоспособността са в подкрепа на финансовото реструктуриране на предприятията. Няма дискриминация спрямо предприемачите, които може да са се провалили първия път.
- Внедрена е работеща, достъпна и резултатна система за защита на интелектуалната собственост, която насърчава иновациите и пази стимулите за инвестиции. Пазарът за новаторски продукти и услуги

³¹ „Мисли първо за малките!“ Законодателен акт за малките предприятия в Европа. COM (2008)374.

непрестанно се актуализира посредством работеща система за определяне на стандарти.

9. Обществената подкрепа за научноизследователската дейност и иновациите в бизнеса е опростена, достъпът до нея е лесен и качеството ѝ е високо

- Съществуват няколко ограничен на брой, целенасочени, ясно диференцирани и лесни за достъп схеми за подкрепа, които са в съзвучие с подкрепата, предлагана на равнище на ЕС, и които разрешават някои основателно идентифицирани неуспеха на пазара при предоставянето на частно финансиране за иновации.
- Финансовата подкрепа е съобразена с нуждите на компаниите, по-специално на МСП. Акцентът е поставен върху резултатите, а не толкова върху изходния материал и контрола. Бюрократичните спънки са сведени до минимум, критериите за подбор са недвусмислени и сроковете за възлагане на договорите и за плащане са възможно най-кратки. Схемите за финансиране се оценяват редовно и се съпоставят със сходни схеми в други страни.
- Националните финансови средства се разпределят при използване на международни процедури за оценка и насърчават международното сътрудничество. Правилата, процедурите и графици се синхронизират, за да се улесни участието в програми на ЕС и сътрудничеството с други държави-членки.
- Често налице е специфична подкрепа за млади компании, които се занимават с иновации, за да се помогне идеите им да стигнат бързо до пазара и да се насърчава интернационализацията.

10. Двигател на иновациите е самият публичен сектор

- Публичният сектор предоставя стимули за насърчаване на иновациите в рамките на своите организации и при предоставянето на обществени услуги.
- Активно се използват обществени поръчки на новаторски решения, за да се подобрят обществените услуги, включително чрез специално определени за целта бюджети. Търговете са базирани на спецификации за работа, основаващи се на резултатите, а договорите се сключват въз основа на критерии за качество, които са в полза на новаторски решения, като анализ на жизнения цикъл, а не само на ниските цени. Използват се възможностите за съвместни обществени поръчки.
- Когато е възможно, данните, които са притежание на правителството, се предоставят свободно като източници на иновации.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Сравнителен анализ на работата в областта на научноизследователската дейност и иновациите

Изложеният по-долу списък с показатели ще предложи основата за годишния сравнителен анализ като част от наблюдението на Съюза за иновации. Като се използват най-актуалните налични статистически данни, ще бъдат представени данните за всяка държава-членка, за Европейския съюз и за основните страни, които не са членки на ЕС. Ще бъдат положени усилия за предоставяне на данни на регионално (т.е. поднационално) равнище за държавите-членки на ЕС. Сравнителният анализ ще се поддържа до 2020 г. и ще бъде периодично преглеждан в зависимост от наличието на нови източници на данни и/или нови насоки в политиките. Комисията ще търси допълнителен показател за работата, който да отразява въпросите, свързани с половете, и да бъде включен в сравнителния анализ.

Показател	Източник на данните
Фактори за успех	
Човешки ресурси	
1.1.1 Нови докторанти (ISCED 6) на 1000 души на възраст 25—34 г.*	Евростат
1.1.2 Процент от населението на възраст 30—34 г. със завършено висше образование*	Евростат
1.1.3 Процент от младежите на възраст 20—24 г. с най-малкото завършена горна степен на средното образование*	Евростат
Отворени, отлични и привлекателни научноизследователски системи	
1.2.1 Международни научни съвместни публикации на милион население	Thomson/Scopus
1.2.2 Научни публикации сред водещите 10 % най-цитирани публикации в световен мащаб като % от общия брой научни публикации за страната	Thomson/Scopus
1.2.3 Докторанти, които не са от ЕС ³² на милион население	Евростат/ОИСП
Финанси и подкрепа	
1.3.1 Публични разходи за научноизсл. и развойна дейност като % от БВП	Евростат
1.3.2 Рисков капитал (ранен етап, разрастване и заместване) като % от БВП	EVCA (Европейска асоциация за рисков капитал)/Евростат
ДЕЙНОСТИ НА ФИРМИ	
Инвестиции на фирми	

³²

Студенти докторанти, които не са местни, за страни, които не са европейски.

2.1.1 Разходи на научноизследователска и развойна дейност за бизнеса като % от БВП	Евростат
2.1.2 Разходи за иновации, които не са за научноизследователска и развойна дейност като % от оборота	Евростат
Връзки и предприемачество	
2.2.1 Иновации на МСП, извършвани в МСП, като % от МСП	Евростат
2.2.2 МСП в областта на иновациите, сътруднически си с други, като % от МСП	Евростат
2.2.3 Публично-частни съвместни публикации на милион население	Thomson/Scopus
Интелектуални активи	
2.3.1 Заявления за патенти по Договора за патентно сътрудничество (Patent Cooperation Treaty, PCT) на милиард от БВП (изразено в стандарт на покупателна способност в евро (PPS евро))	Евростат
2.3.2 Заявления за патенти Договора за патентно сътрудничество (Patent Cooperation Treaty, PCT) за предизвикателства пред обществото на милиард от БВП (изразено в стандарт на покупателна способност в евро (PPS евро) (смекчаване на проблемите с климатичните изменения; Здравеопазване)	ОИСР
2.3.3 Търговски марки на Общността на милиард от БВП (изразено в стандарт на покупателна способност в евро (PPS евро))	ОНИМ (Европейска асоциация за рисков капитал)/Евростат
2.3.3 Дизайн на Общността на милиард от БВП (изразено в стандарт на покупателна способност в евро (PPS евро))	ОНИМ (Европейска асоциация за рисков капитал)/Евростат
РЕЗУЛТАТИ	
Новатори	
3.1.1 МСП (над 10 служители), въвеждащи продукт или процес от областта на иновациите като % от МСП	Евростат
3.1.2 МСП (над 10 служители), въвеждащи маркетинг или организационни иновации като % от МСП	Евростат
3.1.3 Предприятия, бележещи висок ръст (с над 10 служители) като % от всички предприятия ³³	Евростат
Икономически ефект	
3.2.1 Заетост в областта на дейности, изискващи познания (ДИП) (производство и услуги) като % от общата заетост	Евростат
3.2.2 Среден и високотехнологичен производствен износ като % от общия	UN (Европейска

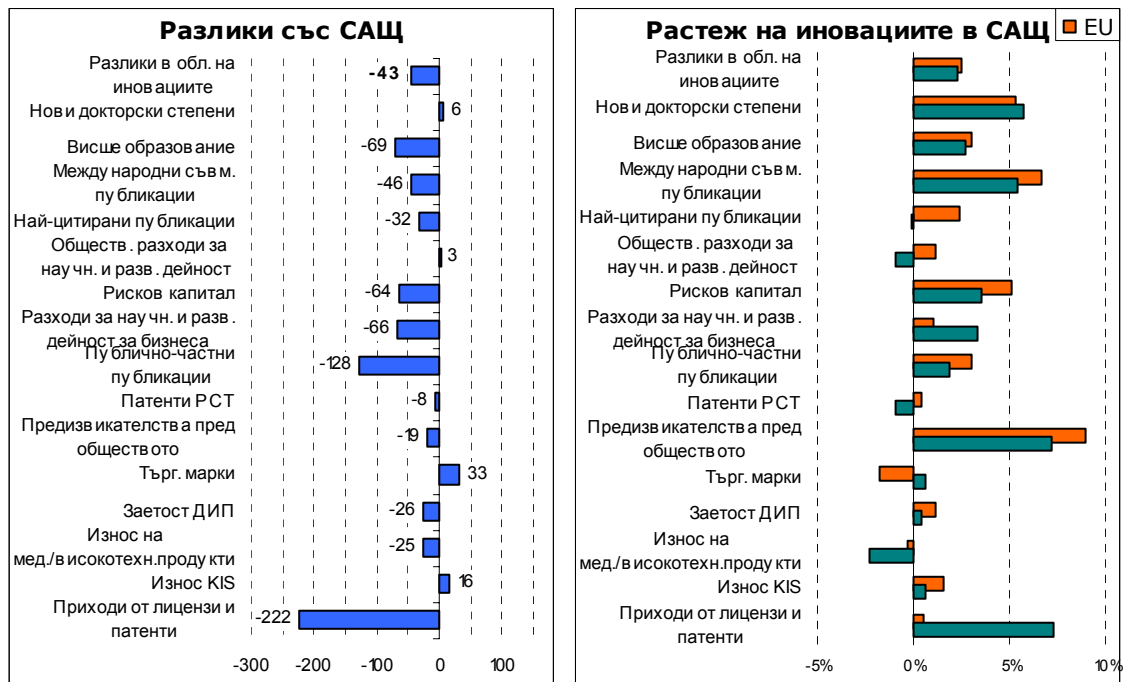
³³

Подлежи на потвърждение на наличността на данните до 2011 г.

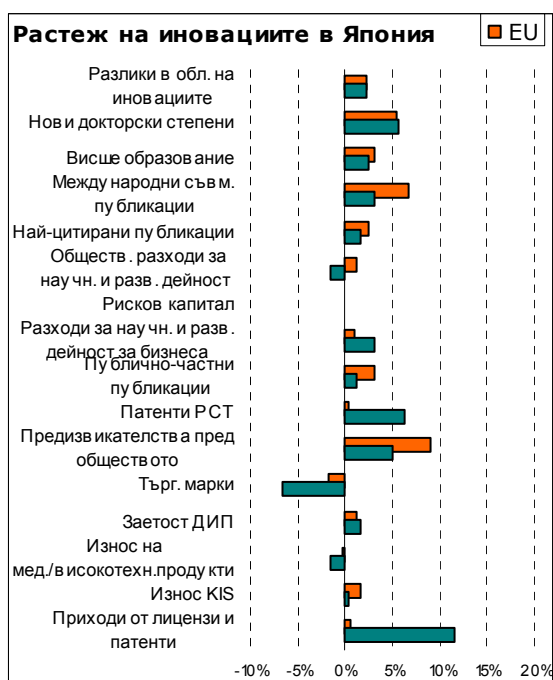
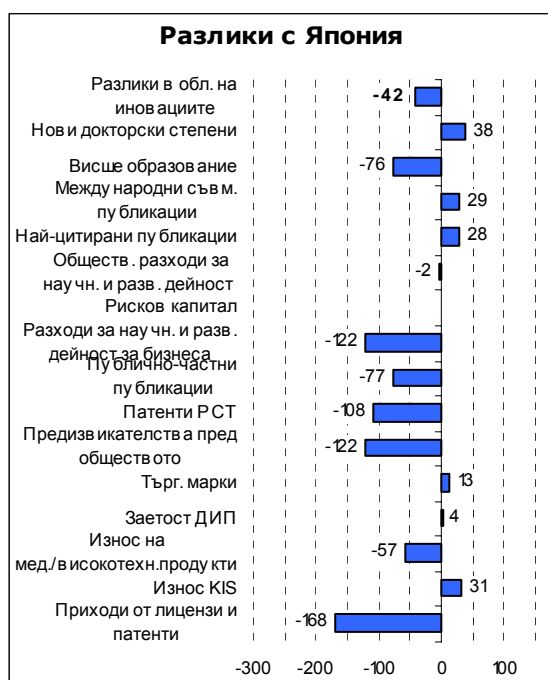
износ на продукти	асоциация за рисков капитал)/Евростат
3.2.3 Услуги в областта на дейности, изискващи познания (ДИП) като % от общия износ на услуги	UN (Европейска асоциация за рисков капитал)/Евростат
3.2.4 Продажби на нови за пазара и нови за фирмите иновации като % от оборота	Евростат
3.2.5 Приходи от лицензи и патенти от чужбина като % от БВП	Евростат

**За тези показатели следва да се предоставят разбивки по пол.*

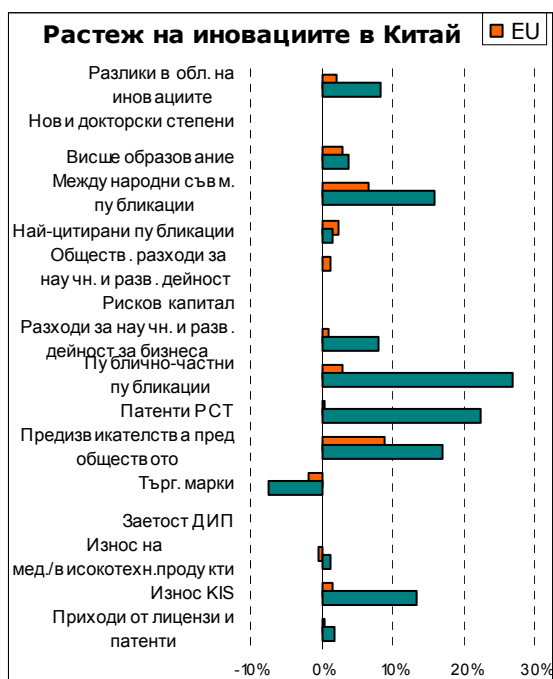
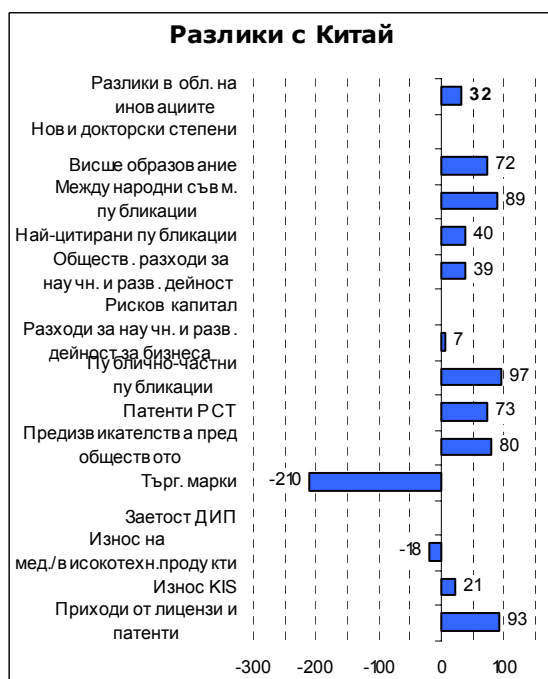
Сравнение ЕС—САЩ

ЕС—Япония

Сравнение ЕС—Китай

Забележка: сравнения, основани на последните налични данни: 2008 г. за всички показатели, с изключение на: международни съвместни публикации (2009 г.); най-цитирани публикации (2007 г.); публично-частни съвместни публикации (2007 г.); патенти РСТ (2007 г.); заетост в областта на ДИП (2007 г.). За Япония: няма данни за рисковия капитал, а последните данни за заетостта в ДИП са от 2005 г. За Китай: няма данни за нови докторски степени, рисков капитал, стойност на патентите, заетост в ДИП.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

Европейски партньорства за иновации Цели и обхват на пилотното европейско партньорство за иновации в областта на активния живот на възрастните хора и остаряването в добро здраве

1. Целта на партньорството

С пенсионирането на „бейби-бум“ поколението населението на възраст над 60 г. се увеличава двойно по-бързо отколкото преди 2007 г., т.е. с около два милиона души годишно. До 2050 г. броят на хората над 50 години ще се увеличи с 35 %, а броят на хората на възраст над 85 години ще се увеличи тройно. Ако в тези възрастови групи се запази тенденцията за същите болести, които се срещат сега там, още много милиони европейци ще страдат от разстройства като дегенеративни заболявания на нервната система (Алцхаймер/Паркинсон) и други като рак и сърдечно-съдови заболявания, които се срещат най-често в по-напреднала възраст. Това изисква повече усилия за откриването и въвеждането на скрининг, разпознаване и (неинвазивна) диагностика, на лекарства и лечения, които да предотвратят и лекуват тези заболявания. Освен това новаторските решения, в това число ИКТ и други технологии, имат потенциала да предоставят висококачествени, персонализирани лекарства и здравна и социална грижа, като същевременно се повишава ефикасността на системите за полагане на грижи.

Съчетанието от по-малобройна група население в трудоспособна възраст и по-голям дял пенсионери със здравословни проблеми ще окаже значително напрежение върху социалните системи още през следващите няколко години. Едновременно с това справянето с конкретни нужди на възрастните хора открива нови пазарни възможности за онези, които успеят да предложат интелигентни и новаторски решения за предизвикателствата, пред които ще се изправи застаряващото население, като например социална изолация, повече случаи на падания и намалена мобилност. Новите открития и възможността хората в напреднала възраст да живеят по-здравословно и независимо по-дълго ще донесе не само значителни обществени, но и важни икономически ползи.

Целите на партньорството за иновации са до 2020 г. да позволи на нашите граждани да живеят по-дълго самостоятелно в добро здраве, като се увеличи средният брой на години живот в добро здраве с 2 и след постигането на тази цел да се подобри устойчивостта и действието на социалните ни системи и системите на здравеопазването, както и да се създаде пазар в ЕС и в световен мащаб за новаторски продукти и услуги в областта на иновациите с нови възможности за бизнеса в ЕС.

2. Предоставяне и пускане на инструменти

Партньорството за активен живот на възрастните и за остаряване в добро здраве ще има:

Силен научноизследователски компонент, където това е възможно, който ще доведе до нови лекарства за възрастните, нови видове лечение или инструменти за диагностициране, нови институционални или организационни подходи и нови решения, които позволяват по-качествен живот за възрастните. Научноизследователската дейност може да се извършва или чрез започване на нови научноизследователски програми/проекти (и по-специално такива, при които се възлагат обществени поръчки

за идеи, които все още не са на пазара), или чрез координация на съществуващите научноизследователски програми (каквото вече е случаят с Алцхаймер или остаряването като част от съвместната програмна инициатива на ЕС).

Демонстрации, пилотни инициативи и изпитвания в голям мащаб, в които участват възрастни хора, пациенти, лица, полагащи грижи, болнични заведения, общински центрове за предоставяне на грижи и центрове за грижи по домовете, ИКТ инфраструктура и т.н., за да се изпробват решения с достатъчно голям обхват по координиран начин в различни страни и при различни условия. Подобни демонстрации ще трябва да се провеждат в различни населени места, като се гарантира съпоставимостта и оперативната им съвместимост. Това може да се подкрепи с инструменти на равнище на ЕС и на национално равнище, като например структурни фондове, средства по линия на Европейската инвестиционна банка и национални или европейски фондове за иновации.

Ускоряване на създаването на необходимите рамкови условия и търсене, което ще трябва да включва подобряване на правилата за клиничните изпитвания и проучвания, бързо въвеждане на процедурите за оценка на нови лекарства от Европейската агенция по лекарствата, патентоване и защита на патентите, регулаторни изисквания, като например мерки за защита на медицинските и личните данни, възстановяване на средства чрез националните здравноосигурителни схеми и координирано възлагане на обществени поръчки от общественния сектор (мрежи от публични органи), осигуряване на оперативна съвместимост и определяне на стандарти и примерни спецификации за ново оборудване и услуги в областта на телемедицината и независимия живот, учредяването на фонд за иновации в областта на грижите и за редките болести, както и справяне с евентуалните пречки за достъпа до пазара в трети страни.

Трябва също да се набележат области (както в областта на научноизследователската и развойната дейност, така и в други свързани с това области като стандартизацията), при които сътрудничеството с трети държави ще бъде необходимо или желателно.

Това ще означава изготвянето на неголям брой работни пакети, в които се предлагат действия, насочени към стратегически цели:

- намиране и внедряване на новаторски решения, клинични изпитвания, лекарства и лечения, с които да се води борба със свързани с възрастта хронични болести (като Алцхаймер, Паркинсон, а така също и рак, диабет, сърдечно-съдови заболявания и други хронични болести), като едновременно с това се предоставя обществена подкрепа за научноизследователска дейност за свързани с възрастта по-слабо разпространени, редки заболявания или заболявания, изискващи лечение с т. нар. „лекарства сираци“ (които не привличат в достатъчна степен вниманието на частното финансиране за научноизследователска дейност);
- разработване на нови политики за иновации и бизнес модели за по-интегрирани системи на здравеопазване и социални грижи за възрастните хора, като се подобрява грижата по домовете и самостоятелната грижа; както и създаване и внедряване в голям мащаб на нови решения за иновации (включително базирани на ИКТ) за дългосрочна грижа за възрастните, като например управление на хроничните болести. Този работен пакет ще включва също така насърчаване на обществените поръчки, като сътрудничеството в ЕС по оценката на здравните технологии (ОЗТ) ще допринесе за постигането на тази цел. Насърчаването на разработването и въвеждането на новаторски решения, включително базирани на ИКТ и на други технологии, за продукти, съоръжения и услуги, специално пригодени за възрастните

хора, за да им се помогне да водят по-активен и по-независим живот, като система за известяване и безопасност, ежедневна поддръжка, предотвратяване на паданията, услуги за социално взаимодействие и работи за дома, както и специален достъп до интернет.

3. Ангажирани лица и управление

За да постигне успех, чрез партньорството за иновации Комисията възнамерява да обедини **всички основни субекти в Европа** в тази област и да създаде активни и устойчиви ангажименти от тяхна страна. Освен органите и регулаторите, отговорните за изготвянето на стандартите лица и специалистите в областта на обществените поръчки от ЕС и държавите-членки тук се включват и представителите на органите за опазване на общественото здраве и социалните грижи, на медицинското съсловие и от научноизследователските институти в областта на здравеопазването и въпросите, свързани с остаряването на населението. Участието на частния сектор ще включва фармацевтичния и биотехнологичния отрасъл, производителите на медицинско и асистиращо оборудване, ИКТ сектора, сектора на здравното и социалното осигуряване и инвеститорите в (рисков) капитал. Представителите на групите възрастни потребители и организации в областта на грижите също ще трябва да имат важна роля в това партньорство.

Отговорността за успешното изпълнение на партньорството за активен живот на възрастните и за остаряване в добро здраве остава в ръцете на членовете на Комисията, отговарящи за въпросите на здравеопазването и цифровите технологии в цялостния контекст на управлението на водещата инициатива „Съюз за иновации“. Комисията ще покани заинтересовани лица от групите, изброени по-горе, да участват в партньорството. Ще бъде определен управляващ съвет, който ще включва представители на държавите-членки на високо равнище, специалисти от отрасъла и от областта на грижата за възрастните, за да осигурят резултатно и навременно изпълнение. Управляващият съвет ще наблюдава работата на три оперативни групи, съставени от експерти, професионалисти и потребители, които ще насочат вниманието си върху разработването и изпълнението на работните пакети.

Партньорството трябва да донесе ползи от гледна точка на ефикасността за всички участници. Комисията, от своя страна, ще оптимизира и опрости съществуващите в тази област инициативи. Например съответните технологични платформи, съвместни програми, водещи пазарни инициативи и други свързани проекти, финансирани от рамковите програми на ЕС, ще бъдат интегрирани в партньорството.

Първата задача на управляващия съвет ще бъде с помощта на оперативните групи да изготви в срок от шест месеца стратегическа програма за работа, в която се определя програмата за научноизследователската дейност, както и приоритети за демонстрации и масово внедряване, набелязване на начини за обединение на експертни познания, оценка на степента на необходимото финансиране и източниците му и внедряването на инструменти и политики за ускорено постигане на резултати при научноизследователската дейност и иновациите, както и доставяне на продуктите и услугите до пазара без излишно забавяне. Това трябва да включва задълбочен анализ на научноизследователските нужди и на работата, която вече е започната, за да се избегне дублирането и да се гарантира, че партньорството може да доразвива най-съвременните известни знания и експертни умения. Трябва да бъдат определени значимите етапи и инструментите за наблюдение на изпълнението. Специална работна група ще оказва

подкрепа на управляващия съвет при разработването на показателите за наблюдение и на събирането на данните.

Други потенциални партньорства за иновации, проучени от Комисията досега

Интелигентни градове

До 2020 г., като се вземе 2010 г. за основа, целта е да се окаже подкрепа на няколко европейски града пионери (с население общо от поне 20 милиона души) за намаляване на емисиите им въглероден диоксид с над 20 %, за повишаване на дела на енергията, генерирана от възобновяеми енергийни източници, използвана за електроснабдяване, отопление и охлаждане с 20 % и увеличаване на ефикасността на крайното енергийно потребление с 20 %. Партньорството ще демонстрира осъществимостта на бързия напредък към целите на ЕС в областта на енергетиката и климатичните изменения на местно равнище, като покаже на гражданите, че качеството на живота им и местната им икономика могат да се подобрят чрез инвестиции в енергийна ефективност, възобновяеми енергийни източници и решения за управление на енергийните системи, включително интелигентно измерване и използване на ИКТ иновации, както и по-добре работещ градски транспорт.

Европа на водната ефективност

Целта на партньорството е да насърчава действията, които могат да ускорят иновациите във водния сектор и да премахнат пречките пред иновациите. Действията са насочени към постигането на целите на политиката на ЕС в областта на водите, като намалят „следата“, оставена от ЕС върху водните ресурси, подобрят водната сигурност и насърчат световната лидерска роля на европейския воден сектор.

Устойчиво предлагане на неенергийни суровини за едно модерно общество

Целта е да се обезпечи сигурна снабдителска верига и да се постигне ефикасно и устойчиво управление и употреба на неенергийните суровини по протежение на цялата верига на стойностите в Европа. Това е още по-необходимо, за да се предложи отговор на различните предизвикателства пред обществото, които са на дневен ред. Демонстрацията на десет новаторски пилотни плана за добив на суровини, преработка и рециклиране, както и намирането на заместители за поне три ключови приложения на важни суровини са в основата на това партньорство.

Интелигентна мобилност за европейските граждани и бизнес

Целта на това партньорство е да осигури на Европа безпроблемен начин за придвижване от врата до врата и ефективни логистични решения чрез насърчаването на обхватното и координирано разработване и използване на интелигентните транспортни системи. Партньорството за иновации ще се гради въз основа на наличните резултати от научноизследователската и развойната дейност и ще ги доразвие в иновации и конкретно оперативно приложение, съчетани с по-нататъшна научноизследователска дейност, политика и законодателни мерки.

Селскостопанска производителност и устойчивост

Търсенето на хранителни продукти в световен мащаб ще се увеличи главоломно през следващите две десетилетия. Целта на това партньорство е да насърчи развитието на щадящ ресурсите, производителен селскостопански сектор с нисък обем отделяни вредни газове, който работи в хармония с основните природни ресурси, от които зависи

зеделската дейност, като почвата и водата. Целта е да се осигури безвредно и стабилно предлагане на храна, фуражи и биоматериали – както вече съществуващи, така и нови продукти. Съществува необходимост от подобряване на процесите за опазване на околната среда, адаптация към измененията в климата и смекчаването им. Партньорствата ще издигнат мост между съвременните постижения на научноизследователската дейност и земеделските стопани, бизнеса и консултантските услуги, които имат нужда от тях.